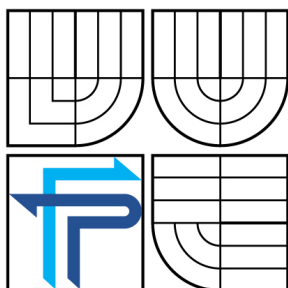

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV EKONOMIKY

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
INSTITUTE OF ECONOMICS

FINANCOVÁNÍ PROJEKTU NEZISKOVÉ ORGANIZACE Z FONDŮ EU

NPO PROJECT FUNDING OF EU RESOURCES

DIPLOMOVÁ PRÁCE
MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

Bc. MICHAELA BARANYKOVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

Ing. MICHAL POLÁK, Dr.

BRNO 2009

Tato verze diplomové práce je zkrácená (dle Směrnice děkana č. 4/2007). Neobsahuje identifikaci subjektu, u kterého byla diplomová práce zpracována (dále jen „dotčený subjekt“) a dále informace, které jsou dle rozhodnutí dotčeného subjektu jeho obchodním tajemstvím či utajovanými informacemi.

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Baranyková Michaela, Bc.

Podnikové finance a obchod (6208T090)

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č.111/1998 o vysokých školách, Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně a Směrnicí děkana pro realizaci bakalářských a magisterských studijních programů zadává diplomovou práci s názvem:

Financování projektu neziskové organizace z fondů EU

v anglickém jazyce:

NPO Project Funding of EU Resources

Pokyny pro vypracování:

Úvod

Vymezení problému, cíle práce a metody zpracování

Teoretická východiska práce

Analýza problému a současná situace

Návrh řešení, přínos návrhů řešení

Závěr

Seznam použité literatury

Přílohy

Seznam odborné literatury:

DUBEN, R. Neziskový sektor v ekonomice a společnosti. 1. vydání. Praha: Kodex Bohemia. 1996. 376 s. ISBN 80-85963-19-1

PAVLÁK, M. Lidské zdroje a fondy EU. Evropský sociální fond jako nástroj spolufinancování projektů v oblasti rozvoje lidských zdrojů. 1. vydání. Praha: ASPI, a. s. 2006. 128 s. ISBN 80-7357-139-0

REKTOŘÍK, J. Ekonomika a řízení neziskových organizací 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita. 1998. 128 s. ISBN 80-210-1810-0

VILAMOVÁ, Š. Jak získat finanční zdroje Evropské unie. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a. s. 2004. 196 s. ISBN 80-247-0828-0

SALAMON, L.M., ANHEIER, H.K. Defining the nonprofit sector: A cross-National Analysis 1. vydání. Manchester University Press. 1997. 300 s. ISBN 07190-4901-6

Vedoucí diplomové práce: Ing. Michal Polák, Dr.

Termín odevzdání diplomové práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2008/2009.

L.S.

Ing. Martin Slezák
Ředitel ústavu

doc. RNDr. Anna Putnová, Ph.D., MBA
Děkan fakulty

V Brně, dne 15.05.2009

ABSTRAKT

Předmětem práce je návrh projektu zaměřeného na vzdělávání pro reálnou neziskovou organizaci – dotčený subjekt. Jedná se o projekt s potenciálem být financován z fondu EU. Součástí práce je identifikace možností řešení, výběr konkrétního záměru a příprava projektové žádosti s akcentem na věcnou náplň, plán a financování projektu.

ABSTRACT

The subject of this thesis is project focused on education of non-profit organisation - subject. It is project with the potencial of EU funding. Part of the thesis is to indentify possible solutions, selecting specific plan, preparation of project applications with emphasis on factual content, plan and project finance.

KLÍČOVÁ SLOVA

Fondy EU, Evropský sociální fond, financování, dotace, vzdělávání, projektová žádost, nezisková organizace.

KEYWORDS

European Union resources, European social fund, funding, grant, education, project application, non-profit organisation.

Bibliografická citace

BARANYKOVÁ, M. *Financování projektu neziskové organizace z fondů EU*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2009. 155 s. Vedoucí diplomové práce Ing. Michal Polák, Dr.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně.
Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušila autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb. O právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně dne 17. 5. 2009

.....

Podpis

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat především vedoucímu mé diplomové práce Ing. Michalu Polákovi, Dr. za důležité a cenné rady, obětavost, ochotu a důsledné vedení při zpracování práce. Dále také Ing. Jiřímu Nekovářovi, Ing. Jiřímu Škampovi, Ing. Radku Neužilovi, LL.M., Ing. Mgr. Vladimíru Šeflovi a Ing. Veronice Mokrošové, za poskytnuté informace a materiály.

OBSAH

ÚVOD	9
METODY ZPRACOVÁNÍ	12
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE	13
1.1 <i>Regionální a strukturální politika EU</i>	13
1.1.1 Hospodářská a sociální soudržnost	13
1.1.2 Cíle politiky HSS pro období let 2007-2013	14
1.1.3 Vznik regionální politiky EU	18
1.1.4 Strukturální politika	21
1.2 <i>Fondy evropské unie</i>	22
1.2.1 Členění fondů v EU	22
1.2.2 Programy podpory pro období 2007-2013.....	27
1.3 <i>Evropský sociální fond</i>	29
1.3.1 Cíle a řídicí orgány ESF.....	30
1.3.2 Operační programy ESF za období 2007-2013	30
1.3.3 Finanční zajištění projektů na období 2007-2013.....	41
1.4 <i>Finanční a ekonomické aspekty programů a projektů</i>	43
1.4.1 Finanční řízení pomoci ze strukturálních fondů	43
1.4.2 Finance a projekty.....	44
1.4.3 Rozpočet projektu	49
1.5 <i>Příprava a řízení projektu</i>	51
1.5.1 Zásady projektové přípravy	53
1.5.2 Projektový cyklus	54
1.5.3 Mechanismus čerpání finančních prostředků	61
ZÁVĚR	66
SEZNAM LITERATURY	68
SEZNAM TABULEK	74
SEZNAM OBRÁZKŮ	75
SEZNAM ZKRATEK	76

ÚVOD

V květnu roku 2004 vstoupila Česká republika do nové fáze své existence jako samostatného státu, a to připojením se k Evropské unii. Vstup do EU znamenal pro Českou republiku posun nejen v oblasti legislativy, ale i ve všech ostatních oblastech veřejného zájmu. Už před samotným vstupem čerpala naše země prostředky z programů předvstupní pomoci, které jsou určeny právě pro čekatelské země. Po připojení k Evropské unii tak vznikla České republice výjimečná příležitost k čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU.

1. ledna roku 2007 vstoupila ČR do historicky nejvýznamnějšího období z hlediska možnosti získávání finančních prostředků z Evropské unie. Celková suma prostředků pro Českou republiku je nyní několikanásobně vyšší než v předchozím období. Rámec poskytované finanční podpory vymezený pro Českou republiku představuje více než 747,2 mld. Kč. To přináší celou řadu příležitostí pro subjekty, jež mají zájem se ucházet o dotace, které lze prostřednictvím strukturálních fondů obdržet.

Evropský sociální fond umožňuje členským státům uskutečňovat aktivní politiku na trhu práce. Politiku, z níž mají prospěch lidé všech společenských vrstev. Tento fond pomáhá lidem rekvalifikovat se pro novou práci či najít první zaměstnání.

V tržní ekonomice mohou být úspěšní jen ti, kteří mají konkurenční výhodu, tedy disponují určitou předností před ostatními. Mluvíme-li o výrobních faktorech jako jsou materiál či výrobní prostředky, je zřejmé, že ty mohou na otevřených trzích získat za přibližně stejných podmínek všechny subjekty. Zmiňovanou konkurenční výhodu lze tedy spatřovat ve výrobním faktoru práce, jehož nositelem je člověk. Lidský pracovní výkon závisí na motivovanosti pracovní síly a výkonnosti, či způsobilosti pracovní síly k výkonu.

Právě požadavky na znalosti a dovednosti člověka v moderní společnosti se neustále mění. Pokud chce tedy člověk fungovat jako pracovní síla, být zaměstnaný, využitelnější, měl by své znalosti a dovednosti neustále prohlubovat a rozšiřovat. Jednoznačně lze říci, že v dnešní moderní době se vzdělávání a formování pracovních schopností stává celoživotním procesem. A v tomto procesu sehrává stále podstatnější roli organizace a jí pořádané vzdělávací aktivity.

Financování takovýchto vzdělávacích programů však není levnou záležitostí a v dnešní době krize, kdy se organizace snaží spíše snižovat své náklady, je velmi problematické udržovat aktivně tyto programy.

V tomto směru se však mohou subjekty obrátit na pomoc z Evropské unie, která aktivity tohoto typu podporuje ve velké míře. Pokud tyto programy přispívají k tomu, aby se snížila nezaměstnanost, či aby si zaměstnanci udrželi určitou konkurenceschopnost, neměl by být s finanční podporou ze strany EU problém.

Nutno podotknout, že obdržet finanční dotaci z fondů Evropské unie není jednoduchou záležitostí. A od jednoduchého nápadu na papíře až po realizaci projektu může uběhnout složitá cesta. Je-li je však žadatel důsledný a nastuduje si dostupné materiály neměl by mít s přidělením dotace problém. Může také požádat o pomoc specializované společnosti, ani ty však nejsou zárukou úspěchu.

K financování vzdělávacích projektů jednotlivých subjektů tedy nemusí být použity pouze vlastní zdroje, ale také fondy Evropské unie, které jsou k těmto účelům určeny. Tato skutečnost je jedním z motivů výběru tématu mé diplomové práce.

CÍL PRÁCE

Cílem práce je příprava projektu pro neziskovou organizaci s potenciálem získat finanční prostředky z fondů EU. Práce bude zpracována pro konkrétní projekt zaměřený na vzdělávání reálné neziskové organizace - dotčený subjekt.

Teoretická část mé práce je zaměřena na získání potřebných informací o regionální a strukturální politice Evropské unie, evropských фонdech a především Evropském sociálním fondu. V této části se také zaměřím obecně na finanční a ekonomické aspekty u projektů.

Analytická část práce je věnována především představení dotčeného subjektu, jeho finanční situaci, možnostem projektů, které pro organizaci existují. Dále na zjištění parametrů projektu dle zadání vedení dotčeného subjektu a na identifikaci možností a zdrojů dotčeného subjektu pro realizaci konkrétního projektu.

Cílem návrhové části diplomové práce je navržení projektu podle požadavků vedení dotčeného subjektu zjištěných v analytické části práce, a to včetně identifikace vhodné výzvy k předkládání grantových projektů Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Součástí návrhu projektu je také jeho finanční plán.

V závěru návrhové části práce se zaměřím na specifikaci následných kroků a diskusi potenciálu projektu naplnit zadání.

METODY ZPRACOVÁNÍ

Při zpracování diplomové práce jsem použila tyto metody:

- a) *Metoda řízeného rozhovoru* - v případech, kdy jsem získávala informace od jednotlivých členů dotčeného subjektu, jaké jsou jejich představy o projektu, jak by měl vypadat, jaký by měl mít průběh a především, co by mělo být cílem a přínosem projektu, dále také při komunikaci s projektovým manažerem.
- b) *Metoda sběru dat* - použila jsem ve společnosti zabývající se návrhy projektů při navrhování jednotlivých možností pro dotčený subjekt.
- c) *Metoda analýzy dat*
- d) *Zúčastněné pozorování*

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE

1.1 Regionální a strukturální politika EU

Evropská unie je jednou z hospodářsky nejúspěšnějších oblastí světa. Mezi jednotlivými evropskými regiony existují hluboké rozdíly v sociální a ekonomické úrovni, jež celkově dynamiku celého Evropského společenství (dále jen ES) snižují. Je to právě tato rozdílnost jednotlivých členských států, kterou se snaží řešit regionální a strukturální politika, která se tímto řadí mezi nejvýznamnější společné politiky EU. Tyto politiky jsou souhrnně, společně s vybranými aktivitami v oblasti sociální a zemědělské politiky a politiky na podporu zaměstnanosti, nazývány **politikou hospodářské a sociální soudržnosti (HSS)**¹.

1.1.1 Hospodářská a sociální soudržnost

Hlavním úkolem politiky hospodářské a sociální soudržnosti je zajistit, aby se regiony, u kterých rozvoj zaostává za evropským průměrem, dostaly pomocí investic do infrastruktury, vzdělávání, životního prostředí a do celé řady dalších oblastí na stejnou úroveň. *„Společenství za účelem podpory harmonického vývoje rozvíjí a prosazuje svou činnost vedoucí k posilování hospodářské a sociální soudržnosti. Společenství se především zaměří na snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů a na snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů nebo ostrovů, včetně venkovských oblastí.“*² HSS je tedy výchozím předpokladem existence ES, protože jejím účelem je dosažení harmonického, vyváženého a udržitelného rozvoje.

V praxi jsou cíle této politiky naplňovány-financovány skrze strukturální fondy a Kohezní fond. Již od 80. let nabývá tato politika na důležitosti. Projevuje se to růstem rozpočtu vydávaným na HSS. V roce 1992 se stala politika soudržnosti součástí Smlouvy o EU a nyní je ve své finanční náročnosti (cca jedna třetina výdajů EU) na druhém místě, hned za společnou zemědělskou politikou. Celkové roční příjmy ze strukturálních fondů a fondů soudržnosti by neměly překročit 4% HDP jednotlivých členských států.

¹ MAREK, Dan; KANTOR, Tomáš. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 1. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principál, 2007.s. 19-20.

² Smlouva o založení evropského společenství, čl. 158

Politika soudržnosti se realizuje prostřednictvím komplexního systému mechanismů zřízených jak na úrovni EU, tak i samostatně každého členského státu. Tyto mechanismy jsou stanovovány pouze na vymezené programovací období, které kopíruje finanční perspektivu EU. V r. 2007 bylo zahájeno programovací období na období let 2007-2013³.

1.1.2 Cíle politiky HSS pro období let 2007-2013

Dne 18.2.2004 Evropská komise představila návrh na reformu politiky soudržnosti na období let 2007-2013 s názvem *Nové partnerství pro soudržnost: konvergence, konkurenceschopnost a kooperace*. V únoru 2004 schválila Evropská komise návrh rozpočtu rozšířené EU s 27 členskými státy na léta 2007 až 2013. Základní prvek tvoří velmi ambiciózně pojatá politika soudržnosti, která posiluje roli tzv. *intervencemi dosažené rovnosti*. Nedlouho poté byla vydána tzv. *Třetí zpráva o ekonomické a sociální soudržnosti*, která zahrnovala návrh na reformu politiky soudržnosti. Na jejím základě předložila Evropská komise Radě v únoru r. 2005 návrh tzv. *Nového partnerství pro růst a zaměstnanost*, který Rada schválila. V červenci 2005 tak mohla Evropská komise zveřejnit sdělení obsahující obecné zásady politiky soudržnosti 2007-2013. Pro toto období byly v oblasti regionální politiky vytyčeny tři základní cíle⁴:

- **konvergence** – podpora růstu a tvorby pracovních míst v nejméně rozvinutých členských zemích a oblastech,
- **regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost** – podpora ekonomických změn v průmyslových, městských a venkovských oblastech,
- **evropská územní spolupráce** – podpora harmonického a vyváženého rozvoje v EU.

Tyto cíle reflektují potřebu tematického a zeměpisného soustředění zdrojů. Vedle cílů byly stanoveny tyto tři základní priority politiky soudržnosti:

- zvýšení atraktivnosti EU a jejích regionů pro investování a zaměstnávání,
- zlepšení znalostí a inovací jako faktorů růstu

³ ZICHOVÁ, Lenka. *Evropské strukturální fondy*. Brno, Právnická fakulta Masarykovy univerzity 2007 s. 7

⁴ MAREK, Dan; KANTOR, Tomáš. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 1. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principál, 2007.s. 25-26

- vytváření většího počtu kvalitnějších pracovních míst.

1.1.2.1 Konvergence

Cíl *konvergence* se snaží o podporu růstu a tvorby pracovních míst v nejméně rozvinutých členských zemích a oblastech, tedy v regionech jejichž HDP na osobu je nižší než 75% průměru EU. Na tento cíl je průměrně alokováno asi 82% všech prostředků unijní regionální politiky. V případě nových členských zemí je však tento podíl mnohem vyšší, kdy v ČR činí 97,1%. Tento cíl pokrývá celé území ČR s výjimkou hlavního města Prahy. Pod cíl Konvergence tak spadá naprostá většina regionů všech deseti nových členských států, jižní Itálie, východní Německo, několik oblastí VB, části Řecka, Portugalska a Španělska. Podpora čerpaná z Evropského fondu pro regionální rozvoj se soustřeďuje především na modernizaci ekonomiky, na rozšíření a zlepšení základní infrastruktury a na ochranu životního prostředí. Naproti tomu podpora Evropského sociálního fondu je zaměřena na zlepšení kvality a schopnosti institucí trhu práce, vzdělávacích systémů a sociálních ošetrovatelských služeb, na zvýšení investic do lidského kapitálu, adaptaci veřejné správy, posílení administrativní kapacity národních a regionálních správ. Rozsáhlé projekty v oblasti dopravy a ekologické infrastruktury navíc v regionech pokrytých tímto cílem financuje Kohezní fond (fond soudržnosti)⁵.

1.1.2.2 Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Druhým cílem politiky soudržnosti je *Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost*. Jedná se o podporu oblastí které nespádají pod cíl Konvergence, tedy těch, jejichž HDP na osobu je vyšší než 75% průměru EU. V případě těchto oblastí není potřeba pomoci tak naléhavá jako v případě cíle Konvergence, a proto je i přidělená výše prostředků (alokace) podstatně nižší.

Průmyslové oblasti se mohou kvalifikovat pro tento cíl tehdy, pokud je míra jejich nezaměstnanosti a podíl zaměstnanosti v průmyslovém sektoru vyšší než je unijní průměr. Venkovské oblasti spadající pod tento cíl, jsou velmi řídké obydlené nebo je-li zaměstnanost v zemědělském sektoru dvakrát vyšší než průměr EU. Daná oblast by také měla mít vyšší nezaměstnanost, než je v EU běžné, nebo čelit poklesu populace.

⁵ MAREK, Dan; KANTOR, Tomáš. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 1. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principál, 2007.s. 26-27

Městské oblasti mohou o příspěvky žádat tehdy, přesahuje-li jejich nezaměstnanost průměr EU, je-li v nich vysoká kriminalita, nízká vzdělanost a také značná chudoba.

Evropská komise v této oblasti navrhla dvě strategie⁶:

- tzv. **regionální programy**, jež by měly pomáhat, předvídat a podporovat ekonomické změny v průmyslových, městských a venkovských oblastech zvyšováním jejich konkurenceschopnosti a atraktivity,
- tzv. **národní programy**, které by pak měly napomoci předvídat hospodářské změny a přizpůsobovat se jim v souladu s politickými prioritami Evropské strategie zaměstnanosti.

1.1.2.3 Evropská územní spolupráce

Třetí a poslední cíl *Evropská územní spolupráce* se soustřeďuje na podporu harmonického a vyváženého rozvoje na územní Unie, tedy na podporu další integrace EU pomocí přeshraniční, mezinárodní a meziregionální spolupráce. Tento cíl vychází ze zkušeností s iniciativou INTERREG⁷ a mezi hlavní priority se řadí podpora rozvoje vědy, výzkumu a informační společnosti, životní prostředí, předcházení rizikům a řízení vodních zdrojů. V ČR je na tento cíl v období 2007-2013 vyčleněné 1,3 prostředků regionální politiky. Plánuje se zavedení nového právního nástroje tzv. *Přeshraničního regionálního úřadu*, který bude členským státům, regionům a místním úřadům pomáhat při řešení právních a administrativních problémů. Na vnějších hranicích EU zamýšlí Evropská komise vznik tzv. *Nástroje nového sousedství*, který bude působit na obou stranách vnější hranice a jehož cílem je podpora udržitelného hospodářského a sociálního rozvoje se zaměřením na budování partnerství a víceletého programování⁸.

⁶ MAREK, Dan; KANTOR, Tomáš. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 1. vyd. Brno: Společnosti pro odbornou literaturu – Barrister & Principál, 2007.s. 27

⁷ Operační program zabývající se přeshraniční spoluprací uplatňován již v programovém období let 2000-2006

⁸ *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. 1. vyd. Praha : Eurion, o.s., 2007. Rámec politiky hospodářské a sociální soudržnosti, s. 2-8.

1.1.2.4 Struktura cílů HSS a finančních nástrojů

Tabulka č.1 : Změny ve struktuře cílů a finančních nástrojů

Změny ve struktuře cílů HSS a finančních nástrojů			
2000-2006		2007-2013	
Cíle	Finanční nástroj	Cíle	Finanční nástroj
Soudržnost	Fond soudržnosti	Konvergence	Fond soudržnosti
Cíl 1	ERDF ESF EAGGF -orientační sekce FIFG		ERDF ESF
Cíl 2	ERDF ESF	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	ERDF ESF
Cíl 3	ESF		
INTERREG	ERDF	Evropská územní spolupráce	ERDF
URBAN	ERDF		
EQUAL	ESF		
LEADER+	EAGGF - orientační sekce		
Rozvoj venkova a restrukturalizace rybolovu mimo rámec Cíle 1	EAGGF - záruční sekce FIFG	Problematika rozvoje venkova a rybolovu není nadále součástí politiky soudržnosti, ale řadí se pod Společnou zemědělskou politiku	
9 cílů a iniciativ	6 finančních nástrojů	3 cíle	3 finanční nástroje

Zdroj: Abeceda fondů Evropské unie 2007-2013, MMR CR, Národní orgán pro koordinaci

Členské země Evropské unie mohou využívat zdroje evropských fondů pouze na základě vypracovaných schválených operačních programů, které se vždy nově připravují pro každé programové období. Při čerpání finanční podpory fondů EU je odpovědnost za řízení a správné využívání těchto peněz přesunuta do pravomocí členského státu. Ten zřizuje další instituce a orgány, které se zabývají jednotlivými činnostmi nezbytnými k tomu, aby se peníze z fondů dostaly k příjemcům podpory, tedy k samotným realizátorům projektů⁹.

⁹ Abeceda fondů Evropské unie 2007-2013, MMR CR, Národní orgán pro koordinaci, s. 5

1.1.3 Vznik regionální politiky EU

Regionální politika Evropské unie patří mezi její nejvýznamnější aktivity. Se svým podílem na celkovém rozpočtu Unie ve výši kolem 35% představuje druhou nejvýznamnější výdajovou kategorii po společné zemědělské politice. Motivů pro založení regionální politiky EU bylo několik, převážně však ekonomické, sociální, politické a později i ekologické. Její hlavní cíl představovalo zvýšení ekonomické a sociální soudržnosti a tím snížení rozdílů v rozvoji jednotlivých regionů. Ekonomické motivy byly obzvláště důležité, neboť regionální nerovnosti podstatně ovlivňují výkonnost ekonomiky. Sbližováním úrovní jednotlivých oblastí dochází ke zvýšení jejich konkurenceschopnosti a zlepšení vývoje. Veřejná podpora firem, které umisťují svoji výrobu v určité oblasti, zpravidla povzbudí ekonomickou aktivitu, čímž dojde k poklesu nezaměstnanosti a tím i snížení sociálních výdajů. Dalším z důvodů je také nutnost sbližování ekonomik členských států, jež je nezbytné pro fungování měnové unie¹⁰.

1.1.3.1 Principy regionální politiky

Regionální politika EU je založena na několika základních principech, které jsou reflektovány v programové a právní úpravě celého procesu poskytování pomoci. V průběhu vývoje regionální politiky se její principy měnily. Pro programové období 2007-2013 se jedná především o těchto pět hlavních principů: programování, koncentrace (zásada koncentrace úsilí), partnerství (komplementarity), adicionality (doplňkovosti), monitorování a vyhodnocování. Kromě těchto základních principů se regionální politika řídí také mnoha doplňkovými principy, jako např. princip subsidiarity¹¹, koordinace a harmonizace, integrace, konvergence, solidarity, kompatibility a proporcionality¹².

¹⁰http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/Prirucka_pro_zadatele_platna_od_2.2_final.pdf

¹¹ Princip subsidiarity má zajistit, aby všechna opatření byla přijímána co nejbližše občanům, tedy na nejnižším stupni správy, který umožňuje jejich realizaci nebo výkon.

¹² VILAMOVÁ, Šárka. *Čerpáme finanční zdroje Evropské unie : praktický průvodce*. 1. vyd. Praha : GRADA Publishing, a.s., 2005. s. 42

Programování

Princip programování znamená, že strukturální fondy jsou alokovány na základě několikaletých (v současnosti sedmiletých), multisektorálních plánů regionálního rozvoje, které jsou vyjednány členskými státy s Evropskou komisí. Záměrem tohoto principu je zajištění pokud možno co nejkomplexnějšího řešení regionálních problémů a nepřidělování prostředků bezkonceptně na jednotlivé dílčí projekty. Výsledkem by tak měl být ucelený, integrovaný program realizovaný v dlouhodobějším horizontu¹³.

Koncentrace

Princip koncentrace usiluje o cílení výdajů strukturálních fondů do oblastí, kde existují největší strukturální problémy. Tyto oblasti jsou vybrány na základě prioritních cílů, které jsou společně definovány Evropskou komisí a členskými státy. Aplikace tohoto principu přináší větší efektivitu a účelnost vynaložených prostředků, stejně jako snadnější a přehlednější monitorování a kontrolu¹⁴.

Partnerství

Princip partnerství vyžaduje aktivní účast a participaci Evropské komise a odpovídajících regionálních a místních orgánů a kompetentních nevládních aktérů (včetně ekonomických a sociálních partnerů) na všech etapách administrace strukturálních fondů včetně plánování, implementace, řízení, monitorování a hodnocení. Mezi partnery patří orgány a subjekty, jako jsou např:

- příslušné regionální, místní městské a jiné orgány veřejné moci
- hospodářští a sociální partneři
- veškeré jiné vhodné subjekty zastupující občanskou společnost, partneři z oblasti životního prostředí, nevládní organizace a subjekty zabývající se prosazováním rovnosti žen a mužů

¹³ MAREK, Dan; KANTOR, Tomáš. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 1. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principál, 2007.s. 29

¹⁴ MAREK, Dan; KANTOR, Tomáš. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 1. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principál, 2007.s. 29

Na všech úrovních projektů se také mnohem aktivněji budou podílet samotní příjemci pomoci, tedy regiony, města, obce i soukromé subjekty. Jejich spolupráce s Evropskou komisí by měla být co nejvyšší¹⁵.

Adicionalita

Princip adicionality neboli doplňkovosti spočívá v tom, že prostředky poskytnuté z unijních zdrojů mají pouze doplňovat výdaje ze strany příjemců pomoci. Obecně by tedy neměly nahrazovat národní zdroje, ale být jejich dodatkem. Na úrovni projektů je podmínkou doplnění unijních zdrojů národním podílem, jehož výše se odvozuje podle typu a povahy projektu. Členské státy a jejich orgány tedy musí být finančně zainteresovány na daných operacích, čímž chce EU dosáhnout větší efektivity a odpovědnosti při poskytování pomoci¹⁶.

Monitorování a vyhodnocování

Význam principu monitorování a vyhodnocování se neustále zvyšuje. Jeho podstatou je snaha o co nejvyšší efektivitu při vynakládání finančních prostředků. Ta je průběžně sledována a vyhodnocována, a to třemi způsoby: ex ante, interim, ex post¹⁷.

1.1.3.2 Nástroje regionální politiky

Na období 2007-2013 mají nástroje pro splnění výše zmíněných cílů právní základ v balíčku pěti nařízení přijatých Radou a Evropským parlamentem v červenci 2006. Zjednodušení systému čerpání prostředků regionální politiky EU se projevilo i ve snížení počtu jejich nástrojů. V tomto období jsou k dispozici tři nástroje: strukturální fondy Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF) a Evropský sociální fond (ESF), třetím nástrojem je Kohezní fond (Fond soudržnosti).

1.1.3.3 Regionální politika v ČR

"Regionální politika je soubor opatření, kterými vláda uskutečňuje vyvážený rozvoj státu nebo územního obvodu kraje v rámci přijatých opatření, včetně státní podpory

¹⁵ http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/regionalni-a-strukturalni-politika/1000521/4283/#principy_regionalni

¹⁶ http://fse1.ujep.cz/materialy/KRLR_srein_EUstrukturaaregionpolitika.pdf

¹⁷ MAREK, Dan; KANTOR, Tomáš. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 1. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principál, 2007.s. 31

*regionálního rozvoje. Regionální politika vytváří podmínky pro koordinaci a realizaci hospodářské a sociální soudržnosti*¹⁸. V rámci regionální politiky se nedílnou součástí veřejné podpory stává politika podpory regionálního rozvoje. Zaměřuje se na regiony se soustředěnou podporou státu a ostatní regiony. V České republice je zakotvena v zákoně o podpoře regionálního rozvoje. Politika cílových regionů je v ČR zohledněna v podmínkách pro výběr projektů v jednotlivých operačních programech¹⁹.

1.1.4 Strukturální politika

Strukturální politika lze označit jako spojení regionální politiky s částí sociální a zemědělské politiky. V roce 1988 padlo toto rozhodnutí ve snaze zvýšit koordinaci a efektivitu těchto politik. Jde v podstatě o typ makroekonomické politiky zaměřené na změny současné struktury hospodářství a jeho institucí. Strukturální politika se realizuje na třech úrovních. Je koncipovaná jako tzv. komunitární (koordinovaná) politika, jejíž realizace se děje na národní a regionální úrovni, kde spočívá na členských státech, zatímco koordinace a harmonizace spadá do nadnárodní působnosti, což znamená působnost orgánů Evropské unie²⁰.

¹⁸ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Odbor vnějších vztahů, Fondy EU: Glosář základních pojmů, Praha, Metropolis Media, a.s., 2005, str. 45

¹⁹ Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje

²⁰ *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. 1. vyd. Praha : Eurion, o.s., 2007. Rámec politiky hospodářské a sociální soudržnosti, s. 6-7.

1.2 Fondy evropské unie

1.2.1 Členění fondů v EU

Fondy Evropské unie zahrnují širokou škálu nástrojů finanční a technické pomoci. Slouží především k podpoře hospodářského růstu členských států, zlepšování vzdělanosti jejich obyvatel a snižování sociálních nerovností. Některé nástroje také pomáhají kandidátských zemím při přípravě na jejich vstup do EU²¹. Pro jednoduchost uvádím v následující tabulce členění nejvýznamnějších fondů, se kterými se lze setkat:

Tabulka č.2: Členění fondů EU

Fondy EU		
Rodina fondů	Programové období 2004-2006	Programové období 2007-2013
<i>Strukturální fondy</i>	Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)	Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)
	Evropský sociální fond (ESF)	Evropský sociální fond (ESF)
	Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond (EAGGF)	NE
	Finanční nástroj pro řízení rybolovu (FIFG)	NE
<i>Kohezní fond (CF)</i>	ANO	ANO
<i>Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)</i>	NE	ANO
<i>Evropský rybářský fond (EFF)</i>	NE	ANO
<i>Komunitární programy</i>	ANO	ANO
<i>Fondy předvstupní pomoci</i>	PHARE	IPA
	SAPARD	
	ISPA	
<i>Fond solidarity (EUSF)</i>	ANO	ANO
<i>Finanční nástroje regionální politiky</i>	NE	JASPERS
		JEREMIE
		JESSICA

Zdroj: Abeceda fondů Evropské unie 2007-2013, MMR ČR, Národní orgán pro koordinaci

²¹ Abeceda fondů Evropské unie 2007 - 2013. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007. s.2-3.

V přehledu je vidět výčet fondů EU rozdělených podle jejich fungování ve dvou programových obdobích. Tabulka ukazuje změny, které nastaly v možnostech využívání prostředků jednotlivých fondů, a také jejich přeměnu či sloučení v rámci jiných finančních nástrojů.

Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)

Nařízení o Evropském fondu regionálního rozvoje určuje jeho úlohu a oblast působnosti, do níž patří podpora veřejných a soukromých investic na pomoc odstranění rozdílů mezi regiony v celé Unii. ERDF byl založen roku 1972, fungovat začal od roku 1975 a od roku 1988 je integrován do regionální politiky EU. Jeho význam se tak neustále zvyšuje. Úkoly ERDF vyplývají jednak přímo ze zakládajících smluv v jejich jednotlivých úpravách (speciální ustanovení o ERDF), tak z úkolů strukturálních fondů. ERDF v současné době podporuje především projekty soustředěné na regionální rozvoj, hospodářské změny, větší konkurenceschopnost a územní spolupráci v rámci EU. Mezi priority pro financování tak patří výzkum, inovace, ochrana životního prostředí a prevence rizik, důležitou úlohu mají i nadále investice do infrastruktury a to zejména v nejméně rozvinutých regionech. Účinné a efektivní provádění opatření podporovaných ERDF závisí na řádné správě věcí veřejných a partnerství mezi všemi příslušnými územními a socioekonomickými partnery, zejména regionálními a místními orgány, a se všemi dalšími vhodnými subjekty během různých fází provádění operačních programů²².

Evropský sociální fond (ESF)

Evropský sociální fond je nejstarším ze všech strukturálních fondů. Byl založen díky Římské smlouvě a v současné době je hlavním nástrojem sociální politiky a politiky zaměstnanosti EU. ESF by měl podporovat politiky členských států, které jsou v úzkém souladu s hlavními směry a doporučeními Evropské strategie zaměstnanosti a souvisejícími cíli Společenství v oblasti sociálního začlenění, boje proti diskriminace,

²² *Euroactive: Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)* [online]. EU Media, s. r. o., 2004-2009 [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.euractiv.cz/index.php?id=evropsky-fond-regionalniho-rozvo>>. ISSN 1803-2486.

podpory rovnosti, vzdělávání a odborné přípravy, aby lépe přispěl k provádění cílů dohodnutých na zasedáních Evropské Rady v Lisabonu ve dnech 23.-24.3.2000 a v Goteborgu ve dnech 15.-16.6.2001. V období let 2007 a 2013 se zaměřuje na čtyři klíčové oblasti²³:

- zvýšení přizpůsobivosti pracovníků a podniků,
- lepší přístup k zaměstnání a účast na trhu práce,
- posílení sociálního začlenění potlačováním diskriminace a usnadněním přístupu znevýhodněných osob na trh práce,
- podporu partnerství pro reformy v oblastech zaměstnanosti a začlenění.

Kohezní fond (KF)²⁴

Pojem kohezní politika byl zaveden Jednotným evropským aktem v roce 1986 a označuje všechny kroky vedoucí ke snížení ekonomických a sociálních nerovností v EU. Kohezní fond (neboli fond soudržnosti) byl ustaven Maastrichtskou smlouvou v roce 1993 za účelem pomoci členským státům, které se potýkaly s problémy souvisejícími se vznikem hospodářské a měnové unie. Kohezní fond není strukturálním fondem. Prostředky z Kohezního fondu se vztahují na členské státy s HDP nižším než 90% průměru Společenství, tedy na nové členské státy (vyjma Kypru), Řecko a Portugalsko.

Kohezní fond se soustřeďuje především na projekty zaměřené na ochranu životního prostředí a na transevropské dopravní sítě. Zasahuje také do oblastí souvisejících s udržitelným rozvojem, tedy do energetické politiky a využívání obnovitelných zdrojů energie. Na rozdíl od strukturálních fondů se dříve nezaměřoval na dlouholeté programy, ale spíše na konkrétní projekty. V novém programovacím období se však bude Kohezní fond společně s ERDF podílet na víceletých investičních programech, které budou řízeny decentralizovaně, a nikoli jen na projektech, jež musí být jednotlivě schvalovány Evropskou komisí.

²³ <http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr>

²⁴ <http://www.euractiv.cz/kohezni-fond>

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)²⁵

Pro následující programové období byl na podporu rozvoje venkova jako součásti společné zemědělské politiky Evropské unie vytvořen finanční nástroj – Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova. Ten nahradil činnost Evropského zemědělského podpůrného a záručního fondu (EAGGF). Prostředky z EAFRD budou sloužit ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství a lesnictví. Podpořeny budou environmentální projekty, nově vznikající podniky na venkově a další. EU klade neustále větší důraz na tzv. Multifunkční zemědělství, jehož významnou součástí je orientace na nepotravinářské využití zemědělské produkce a politika rozvoje venkova.

Evropský rybářský fond (EFF)

Evropský rybářský fond nahrazuje v současném programovém období dosavadní finanční nástroj na podporu rybolovu (FIFG), a stává se tak novým nástrojem společné rybářské politiky EU. Hlavním cílem nového fondu je zajištění trvale udržitelného rozvoje evropského rybolovu a akvakultury. EFF bude podporovat projekty vedoucí k vyšší konkurenceschopnosti na jedné straně a k ochraně a zlepšování životního prostředí na straně druhé. Z EFF budou financovány aktivity týkající se mořského i vnitrozemského rybolovu²⁶.

Evropský fond solidarity (EUSF)

EUSF byl založen po záplavách, které v srpnu 2002 zpustošily střední Evropu. Jeho pomoc je tudíž určena členským i přistupujícím státům, které jsou postiženy velkou přírodní katastrofou (konkrétně katastrofy, při nichž jsou odhadované škody vyšší než 0,6% HDP postiženého státu). Úkolem EUSF je poskytnutí rychlé a flexibilní finanční pomoci (např. hrazení nákladů na dočasné ubytování, provizorní opravy dopravních tepen), ale také preventivní opatření proti těmto přírodním katastrofám.

²⁵ *Euroskop : Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)* [online]. Vláda ČR, c2008 [cit. 2009-02-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8632/sekce/zemedelstvi---eafRD/>>.

²⁶ *Abeceda fondů Evropské unie 2007 - 2013*. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007. s 5

Nástroj předvstupní pomoci (IPA)²⁷

Novým nástrojem předvstupní pomoci se pro programové období 2007-2013 stal program IPA, který nahradil předešlé nástroje např. PHARE, ISPA, Sapard. Podařilo se vytvořit jednotný rámec, který pokrývá celou škálu aktivit předvstupní pomoci EU. Hlavním cílem podpory fondu IPA je především pomoc při přípravě na členství v EU a při zavádění evropských norem a legislativy. IPA se zaměřuje na pět nejdůležitějších oblastí – přechodová pomoc, regionální a přeshraniční spolupráce, regionální rozvoj, rozvoj lidských zdrojů a rozvoj venkova. Přestože pomoc IPA není určena pro ČR, české veřejné a soukromé subjekty se mohou zapojit do její realizace v přijímacích zemích, např. účastí na zakázkách v oblasti služeb a investic.

Komunitární programy

Tato specificky zaměřená skupina programů slouží k prohlubování spolupráce a řešení společných problémů členských i kandidátských států EU v oblastech, které přímo souvisejí s politikami Společenství. Jsou financovány z rozpočtu EU, a to formou grantů. Podporované projekty jsou z oblastí vzdělávání, vědy a výzkumu, kultury, podpory malého a středního podnikání, rozvoje dopravní a energetické infrastruktury, informační společnosti a mnoho dalších. V novém nynějším programovém období se jedná například o tyto programy: 7. rámcový program pro vědu a výzkum, integrovaný akční program celoživotního vzdělávání, Kultura 2007 a další²⁸.

Nové nástroje regionální politiky a finančního inženýrství

Tři nové nástroje regionální politiky na současné programové období pomáhají členským státům a regionům zavést řádné a účinné řízení fondů a lépe využívat nástroje finančního inženýrství (tím se rozumí kombinace různých forem financování, včetně přímých dotací). Jde o užší spolupráci mezi evropskou bankou (EIB) a jinými finančními institucemi²⁹.

- **JASPERS** – Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech – se snaží rozvíjet spolupráci mezi Evropskou komisí, EIB a Evropskou bankou

²⁷ *Regionální politika - Info regio : Nástroj předvstupní pomoci (NPP)* [online]. 2003 , 08-04-2009 [cit. 2009-04-10]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/ipa/index_cs.htm>.

²⁸ *Abeceda fondů Evropské unie 2007 - 2013*. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007. s.6

²⁹ *Abeceda fondů Evropské unie 2007 - 2013*. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007. s. 7-8

pro obnovu a rozvoj za účelem shromáždění odborných zkušeností a pomoci členským státům a regionům při přípravě významných projektů,

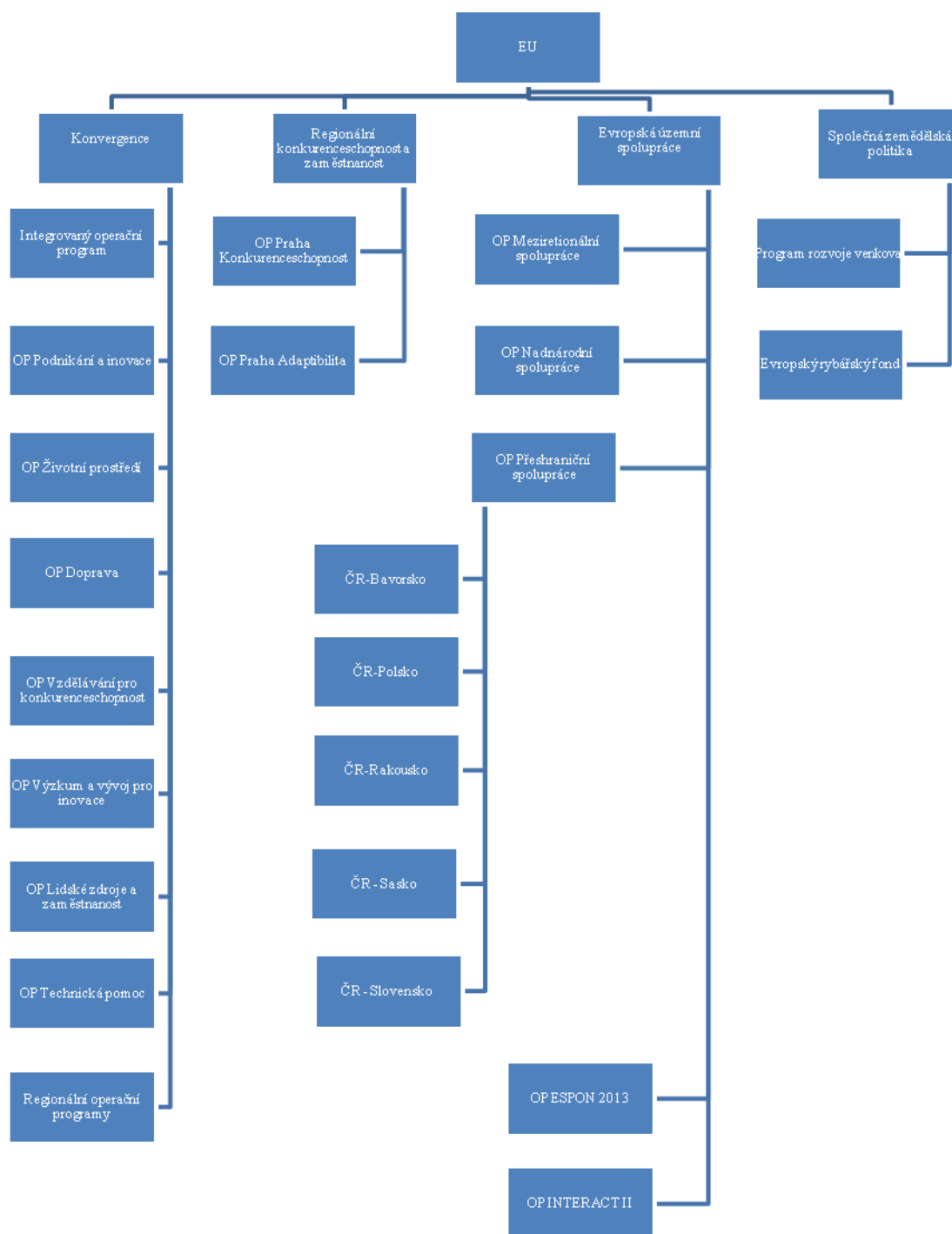
- *JEREMIE* – Společné evropské zdroje pro mikropodniky až střední podniky – je společná iniciativa Evropské komise, EIB a Evropského investičního fondu v zájmu zlepšení přístupu k financování rozvoje mikropodniků, malých a středních podniků v regionech EU,
- *JESSICA* – Společná evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí – je iniciativa Evropské komise ve spolupráci s EIB a Rozvojovou bankou Rady Evropy na podporu investic s dlouhodobým přínosem do městských oblastí.

1.2.2 Programy podpory pro období 2007-2013

Pro využití zdrojů fondů EU v letech 2007-2013 je v ČR určeno celkem 24 operačních programů, které se dále dělí na tématické a regionální (Cíl 1), programy pro Prahu (Cíl 2) a programy spadající pod Cíl 3 Evropská územní spolupráce. Podpora z ESF se v tomto období zaměří především na podporu čtyř oblastí, kterými jsou – zvýšení přizpůsobivosti pracovníků a podniků, lepší přístup k zaměstnání a účast na trhu práce, posílení sociálního začlenění potlačováním diskriminace a usnadněním přístupu znevýhodněných osob na trhu práce, podpora partnerství pro reformy v oblastech zaměstnanosti a začlenění³⁰.

³⁰ *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. 1. vyd. Sv. 3. Praha : Eurion, o.s., 2007. Programové dokumenty v ČR pro období 2007-2013, s. 12-15

Obrázek č. 1: Přehled operačních programů v období 2007-2013

Zdroj: *Projektový management – od nápadu k realizaci, Centrum pro regionální rozvoj ČR*

Pro programové období 2007-2013 došlo v ČR ke změně programových dokumentů, na základě kterých je možno čerpat podporu ze strukturálních fondů. Základním strategickým dokumentem pro Českou republiku nadále zůstává Národní rozvojový

plán. Rámec podpory Společenství je pro nynější období nahrazen Národním strategickým referenčním rámcem. Čerpání finančních prostředků probíhá i nadále na základě programů, které jsou rozděleny na tematické a regionální. Ty se dále člení dle jednotlivých priorit a opatření.³¹

1.3 Evropský sociální fond

Evropský sociální fond (ESF) je jedním ze tří strukturálních fondů Evropské unie. Je klíčovým finančním nástrojem pro realizování Evropské strategie zaměstnanosti. Hlavním posláním ESF je rozvíjení zaměstnanosti, snižování nezaměstnanosti, podpora sociálního začleňování osob a rovných příležitostí se zaměřením na rozvoj trhu práce a lidských zdrojů³².

Podpora z ESF se uskutečňuje na základě tří tematických programů – *Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost*, *Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost* – ty jsou zaměřeny na projekty pro zlepšení kvality schopnosti trhu práce, na zvýšení investic do lidského kapitálu a na adaptaci veřejné správy. Třetí oblastí je *Operační program Praha - Adaptabilita*³³

O finanční podporu z ESF mohou žádat všechny organizace zřízené v souladu s právním řádem ČR a fyzické osoby, které jsou schopny předložit kvalitní projekty.

Výběr projektů probíhá takto:

- hlavním kritériem při posuzování projektu vypracovaného žadatelem je soulad s prioritami a opatřeními jednotlivých programů.
- zpracované projekty musí respektovat principy podpory rovných příležitostí, udržitelného rozvoje, informační společnosti a místních iniciativ.

³¹ MAREK, D., KANTOR, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie. 1.vyd. Brno:Společnosti pro odbornou literaturu – Barrister a Princípál, 2007 s.26

³² http://ec.europa.eu/employment_social/esf/index_en.htm

³³ http://ec.europa.eu/employment_social/esf/members/cz_en.htm

1.3.1 Cíle a řídicí orgány ESF

Mezi hlavní cíle Evropského sociálního fondu patří:

- pomoc nezaměstnaným lidem při vstupu na trh práce,
- rovné příležitosti pro všechny při přístupu na trh práce,
- sociální začleňování, pomoc lidem ze znevýhodněných sociálních skupin při vstupu na trh práce,
- celoživotní vzdělávání,
- rozvoj kvalifikované a přizpůsobivé pracovní síly,
- zavádění moderních způsobů organizace práce a podnikání,
- zlepšení přístupu a účasti žen na trhu práce,
- boj se všemi formami diskriminace a nerovnostmi souvisejícími s trhem práce³⁴.

Řídicí orgán a partneři

Orgánem zodpovědným za řízení pomoci z ESF v ČR je Ministerstvo práce a sociálních věcí a je zároveň řídicím orgánem Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost – jednoho ze tří českých operačních programů pro čerpání finanční pomoci z Evropského sociálního fondu v ČR. Dalším řídicím orgánem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které má v gesci Operační program vzdělávání pro konkurenceschopnost. Třetí Operační program Praha – Adaptabilita řídí Magistrát hlavního města Praha.

Dalšími partnery realizace jsou Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, CzechInvest, úřady práce, orgány místní a regionální samosprávy³⁵.

1.3.2 Operační programy ESF za období 2007-2013

Operační program je základním strategickým dokumentem finanční a technické podpory pro konkrétní tematickou oblast nebo konkrétní region soudržnosti, který zpracovávají členské země EU. V OP jsou podrobně popsány cíle a priority, kterých chce členská země v dané oblasti dosáhnout v aktuálním programovém období. V OP

³⁴ <http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr>

³⁵ *Evropský sociální fond : 50 let investic pro lidi*. Lucemburk : Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, c2007. s. 22

najdeme popis oblastí podpory, na které je možné čerpat prostředky ze SF. Nechybí také uvedení výčtu těch, kteří mohou o finanční prostředky zažádat³⁶.

Operační programy mají následující strukturu:

- **Úvod**
- **Zdůvodnění** potřeby programu (analýza současné sociální a ekonomické situace v dané oblasti)
- **Popis** strategie zvolené k odstranění identifikovaných problémů, **definice cílů** operačního programu, vazba na ostatní operační programy, vztah k horizontálním tématům
- Konkretizace zaměření operačního programu (prioritní osy, oblasti podpory, **typy projektů** realizovatelných v rámci dané oblasti podpory, vymezení příjemců podpory, monitorovací indikátory apod.)
- Finanční zajištění programu, rozdělení prostředků mezi jednotlivé prioritní osy
- Popis řízení operačního programu (role institucí zapojených do řízení programu, způsob monitorování, hodnocení, kontrola, publicita)
- Přílohy

1.3.2.1 Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost³⁷

Hlavním cílem tohoto OP je především zkvalitnění a modernizace systémů počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání, jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení a zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji.

Operační program Vzdělávání řadíme mezi **víceúčelové tematické operační programy**. Financuje se zejména z prostředků cíle Konvergence, ale v případě projektů vytvářejících systémový rámec celoživotního učení též z prostředků pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a způsobilým územím je v této oblasti proto také HL. m. Praha. Pro OPVK je vyčleněno **1,83 mld. €**, což činí přibližně **6,8 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku**. Z českých veřejných zdrojů má být navíc financování programu navýšeno o dalších 0,32 mld. €.

³⁶ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Evropský sociální fond 2007 - 2013 : Nové operační programy klíčovou dírkou*. 1. vyd. Praha : MPSV ČR, 2007. s.10-18

³⁷ kapitola zpracována dle <http://www.strukturalni-fondy.cz/opvpk>

Program má **5 prioritních os**, které dělí operační program na logické celky, a ty jsou dále konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí podpor, které vymezují, jaké typy projektů mohou být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny.

Prioritní osa 1: Počáteční vzdělávání

Oblasti podpory: Zvyšování kvality ve vzdělávání.

Rovné příležitosti dětí a žáků, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení.

Podporované aktivity: Např. zavádění vyučovacích metod, organizačních forem a výukových činností včetně tvorby modulových výukových programů s důrazem na mezipředmětové vazby, které vedou k rozvoji klíčových kompetencí, rozšíření výuky v cizích jazycích na středních školách, propracování a rozšíření nabídky asistenčních služeb pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, vytvoření systému dalšího vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení a podpora tohoto vzdělávání s důrazem na odborné kompetence, ale i kompetence vedoucí ke zvyšování manažerských schopností nutných pro další rozvoj škol a školských zařízení apod.

Na prioritní osu 1 je z fondů EU vyčleněno 612,1 mil. €, tj. 34 % alokace OPVK

Prioritní osa 2: Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj

Oblasti podpory: Vyšší odborné vzdělávání.

Vysokoškolské vzdělávání.

Lidské zdroje ve výzkumu a vývoji.

Partnerství a sítě.

Podporované aktivity: Např. inovace studijních programů na VOŠ a VŠ v souladu s požadavky znalostní ekonomiky a potřebami trhu práce, zapojení odborníků z praxe i ze zahraničí při vytváření a realizaci těchto programů, další vzdělávání učitelů, řídicích pracovníků a administrativních pracovníků na VOŠ, další specifické odborné vzdělávání pracovníků výzkumu a vývoje, další vzdělávání pracovníků výzkumu a vývoje v oblasti řízení výzkumu a vývoje, podpora mobility pracovníků mezi výzkumnými institucemi a soukromým a veřejným sektorem, spolupráce mezi

institucemi terciárního vzdělávání, výzkumnými a vývojovými pracovišti a podnikatelským a veřejným sektorem apod.

Na prioritní osu 2 je z fondů EU vyčleněno 626,5 mil. €, tj. 35 % alokace OPVK

Prioritní osa 3: Další vzdělávání

Oblasti podpory: Individuální další vzdělávání.

Podpora nabídky dalšího vzdělávání.

Podporované aktivity: Např. podpora vzdělávání v oblasti obecných a odborných kompetencí, vytvořit vzdělávací moduly zaměřené na podporu obecných kompetencí (jazykové a IT dovednosti, podpora podnikatelských dovedností, znalostí a dovedností v environmentální oblasti), rozvoj vzdělávacích programů pro vzdělávání dospělých ve školách a dalších vzdělávacích institucích, vzdělávání pedagogů, lektorů, řídicích a organizačních pracovníků škol a dalších vzdělávacích a poradenských středisek v oblasti specializačního vzdělávání a vzdělávání pro udržitelný rozvoj apod.

Na prioritní osu 3 je z fondů EU vyčleněno 289,9 mil. €, tj. 16 % alokace OPVK

Prioritní osa 4a: Systémový rámec celoživotního učení (cíl Konvergence)

Prioritní osa 4b: Systémový rámec celoživotního učení (cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost)

Oblast podpory: Systémový rámec počátečního vzdělávání.

Systémový rámec terciárního vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji.

Systémový rámec dalšího vzdělávání.

Financovány jsou aktivity, které v oblasti počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání přispívají k vytváření systému celoživotního učení, a to na území celé ČR, tedy i v Praze.

Na prioritní osu 4 je z fondů EU vyčleněno 227,1 mil. €, tj. 12 % alokace OPVK

Prioritní osa 5a: Technická pomoc (cíl Konvergence)

Prioritní osa 5b: Technická pomoc (cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost)

Oblast podpory: Řízení, kontrola, monitorování a hodnocení programu.

Informovanost a publicita programu.

Zvýšení absorpční kapacity subjektů implementujících program.³⁸

Financování aktivit spojených s řízením programu, např. platy pracovníků zapojených do řízení OPVK, administrace a hodnocení projektů, monitoring projektů a programu, zpracování studií a analýz, publicita programu, podpora schopnosti potenciálních příjemců čerpat finanční prostředky z programu apod.

Na prioritní osu 5 je z fondů EU vyčleněno 72,4 mil. €, tj. 4 % alokace OPVK.

Tabulka č. 3: Finanční alokace OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (v mil.€)

Číslo prioritní osy	Název prioritní osy	Fond	Příspěvek společenství	Národní veřejné zdroje	Národní soukromé zdroje	Celkové zdroje
			a	b	c	d=a+b+c
1	Počáteční vzdělávání	ESF	688,5	121,5	0	810
2	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	ESF	688,5	121,5	0	810
3	Další vzdělávání	ESF	362,37	63,95	0	426,32
4	Technická asistence	ESF	72,47	12,79	0	85,26
Celkem			1811,85	319,74	0	2131,58

Zdroj: Chvojková, A Květoň, V., Finanční prostředky fondů EU, str.48

³⁸ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: Prováděcí dokument k Operačnímu programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost [on-line]. Praha, 7.12.2007 [cit. 2009-03-03]. Dostupný z WWW:<http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/SG_071207PDOPVK_final_schvaleno_MV.pdf>

1.3.2.2 Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost je prostředek, díky kterému lze získat prostředky z ESF v oblasti rozvoje lidských zdrojů. Celkovým cílem je zvýšení zaměstnanosti a zaměstnatelnosti lidí v ČR na úroveň průměru top deseti zemí EU. Tak je zajištěna realizace strategických cílů Otevřená, flexibilní a soudržná společnost a Konkurenceschopná česká ekonomika Národního rozvojového plánu 2007-2013. OP se zaměřuje na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky na trhu práce, profesního vzdělávání, dále na začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti, zvyšování kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráci v uvedených oblastech.³⁹

Tento OP spadá mezi **vícecílové tematické operační programy**. Je financován především z prostředků cíle Konvergence, ale v oblastech aktivní politiky trhu práce, modernizace veřejné správy a veřejných služeb a mezinárodní spolupráce též z prostředků pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a způsobilým územím je v těchto oblastech proto také Hl. m. Praha. Z fondů EU je pro OP LZZ vyčleněno celkem **1,84 mld. €**, což činí přibližně **6,80 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku**. Z českých veřejných zdrojů má být navíc financování programu navýšeno o dalších 0,32 mld. €. ⁴⁰

OP Lidské zdroje a zaměstnanost obsahuje **6 prioritních os** rozdělujících operační program na logické celky, a ty jsou dále konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí podpor, které vymezují, jaké typy projektů mohou být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny.

Prioritní osa 1: Adaptabilita

Oblast podpory: Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků.
 Zvýšení adaptability zaměstnanců restrukturalizovaných podniků.

³⁹ Chvojková, A. Květoň, V. Finanční prostředky fondů EU, str. 54

⁴⁰ <http://www.strukturalni-fondy.cz/oplzz>

Podporované aktivity: Např. další profesní vzdělávání podporované zaměstnavateli, tvorba nových vzdělávacích programů pro zaměstnance včetně přípravy podnikových lektorů a instruktorů, uplatňování pružných forem organizace práce apod⁴¹.

Na prioritní osu 1 je z fondů EU vyčleněno 525,4 mil. €, tj. 28,6 % OP LZZ

Prioritní osa 2: Aktivní politiky trhu práce

Oblast podpory: Posílení aktivních politik zaměstnanosti.
Modernizace institucí a zavedení systému kvality služeb zaměstnanosti a jejich rozvoj.

Podporované aktivity: Např. rekvalifikace, zprostředkování zaměstnání, bilanční a pracovní diagnostika, podpora veřejně prospěšných prací a krátkodobých pracovních příležitostí, zajištění odborné praxe, podpora nových forem zaměstnání pro uplatnění žen a mladých lidí na trhu práce, podpora začínajícím OSVČ, rozvoj speciálních doškolovacích programů pro pracovníky sítě bilančně diagnostických pracovišť pro potřeby služeb zaměstnanosti, tvorba, realizace a rozšíření specifických integrovaných školicích programů pro společenskou (pracovní) integraci uchazečů o zaměstnání ohrožených sociální exkluzí, podpora institucionálního a metodického zázemí pro rozvoj systémů předvídání změn na trhu práce a zvládání postupných i náhlých změn v zaměstnanosti apod⁴².

Na prioritní osu 2 je z fondů EU vyčleněno 605,8 mil. €, tj. 33,0 % OP LZZ

Prioritní osa 3: Sociální integrace a rovné příležitosti

Oblast podpory: Podpora sociální integrace a sociálních služeb.
Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit.
Integrace sociálně vyloučených skupin na trhu práce.
Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladění pracovního a rodinného života.

⁴¹ *OP Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ)* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2008 [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz>>.

⁴² *OP Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ)* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2008 [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz>>.

Podporované aktivity: Např. poskytování sociálních služeb a podpora dalších nástrojů, které vedou k sociálnímu začleňování a k prevenci sociálního vyloučení, transformace pobytových zařízení pro cílové skupiny osob, zavádění procesu zvyšování kvality, kontroly a zajištění dostupnosti sociálních služeb, vzdělávací programy, kurzy, odborné vzdělávání pro sociálně vyloučené, poradenské programy k aktivizaci a motivaci sociálně vyloučených při vyhledávání zaměstnání, poradenství pro zaměstnavatele v oblasti netradičních zaměstnání pro ženy, nediskriminačního přístupu, zpřístupnění nabídky dalšího vzdělávání, rekvalifikace a zvyšování kvalifikace pro ženy, rozvoj distančních forem vzdělávání apod⁴³.

Na prioritní osu 3 je z fondů EU vyčleněno 398,6 mil. €, tj. 21,7 % OP LZZ

Prioritní osa 4 A a 4 B: Veřejná správa a veřejné služby

Oblast podpory: Posilování institucionální kapacity a efektivnosti státní správy
Posilování institucionální kapacity a efektivnosti
samosprávných celků.

Podporované aktivity: Např. zefektivnění řízení lidských zdrojů ve veřejné správě, včetně vzdělávání zaměstnanců úřadů veřejné správy, politiků včetně zastupitelů územních samosprávných celků, metodiků a školitelů pro veřejnou správu, aplikace moderních metod zvyšování výkonnosti, kvality a transparentnosti veřejné správy a veřejných služeb apod.

Na prioritní osu 4 je z fondů EU vyčleněno 195,1 mil. €, tj. 10,6 % OP LZZ

Prioritní osa 5 A a 5 B: Mezinárodní spolupráce

Oblast podpory: Mezinárodní spolupráce

Podporované aktivity: Např. výměna zkušeností a přenos dobré praxe mezi členskými státy v otázkách týkajících se věcného zaměření ESF, vznik tematických sítí, zaměřených na řešení specifického problému apod.

Na prioritní osu 5 je z fondů EU vyčleněno 39,0 mil. €, tj. 2,1 % OP LZZ

⁴³ CHVOJKOVÁ, Anna, KVĚTOŇ, Viktor. *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007 - 2013*. Praha : IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s., 2007. s 59

Prioritní osa 6 A a 6 B: Technická pomoc

Oblast podpory: Podpora řízení, implementace a kontroly operací OP LZZ⁴⁴

Financování aktivit spojených s řízením programu, např. platy pracovníků zapojených do řízení OP VaV, výběr projektů, monitoring projektů a programu, zpracování studií a analýz, publicita programu, podpora schopnosti potenciálních příjemců čerpat finanční prostředky z programu apod.

Na prioritní osu 6 je z fondů EU vyčleněno 73,5 mil. €, tj. 4,0 % OP LZZ

Tabulka č. 4: Finanční alokace OP Lidské zdroje a zaměstnanost (v mil.€)

Číslo prioritní osy	Název prioritní osy	Fond	Příspěvek společenství	Národní veřejné zdroje	Národní soukromé zdroje	Celkové zdroje
			a	b	c	d=a+b+c
1	Adaptabilita	ESF	597,9	105,51	0	703,41
2	Aktivní politika trhu práce	ESF	597,9	105,51	0	703,41
2a	Aktivní politika trhu práce	ESF	1,47	0,26	0	1,73
3	Sociální integrace a rovné příležitosti	ESF	398,6	70,34	0	468,95
4	Veřejná správa a veřejné služby	ESF	108,71	19,18	0	127,89
4a	Veřejná správa a veřejné služby	ESF	1,63	0,29	0	1,92
5	Mezinárodní spolupráce	ESF	36,24	6,39	0	42,63
6	Technická asistence	ESF	72,47	12,79	0	85,26
Celkem			1814,95	320,28	0	2135,24

Zdroj: Chvojková, A Květoň, V., Finanční prostředky fondů EU, str.63

⁴⁴ Ministerstvo práce a sociálních věcí: Operační program Lidské zdroje a Zaměstnanost [on-line] 11.10.2007 [cit. 2008-01-16]. Dostupný z WWW: http://www.esfcr.cz/files/clanky/3486/OP_LZZ_FINAL.pdf

1.3.2.3 Operační program Praha – Adaptabilita

V současném programovém období čerpá Praha finanční prostředky z ESF prostřednictvím operačního programu Praha- Adaptabilita. Tento OP je určen na podporu neinvestičních projektů zaměřených na vzdělávání, sociální integraci, podporu zaměstnanosti a rozvoj lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji. Program je určen pouze pro Prahu, proto veškeré projekty musí pomáhat v hlavním městě. Platí, že účastníci projektů musejí být z Prahy nebo musí pracovat pro pražské zaměstnavatele, případně musejí být studenty pražských škol. Realizátoři projektů (např. vzdělávací instituce) mohou ovšem být z jakéhokoliv regionu ČR.⁴⁵

Z fondů EU je pro OPPA vyčleněno **108,39 mil. €**, což činí přibližně **0,41 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku**. Z národních veřejných zdrojů má být navíc financování programu navýšeno o dalších 19,13 mil. €.

Globálním cílem tohoto programu je „zvýšení konkurenceschopnosti Prahy posílením adaptability a výkonnosti lidských zdrojů a zlepšením přístupu k zaměstnání pro všechny“. Program by měl zpřístupnit najít uplatnění na trhu práce pro znevýhodněné osoby, zvýšit kvalitu vzdělávání osob tak, aby odpovídalo požadavkům trhu a zvýšit adaptabilitu a mobilitu pracovníků a zaměstnavatelů, a tím zvýšit kvalitu a produktivitu práce. Řídícím orgánem je Hlavní město Praha a o podporu mohou žádat jak subjekty ze soukromého sektoru, tak např. příspěvkové organizace, NNO nebo profesní a zájmová sdružení. Program definuje čtyři prioritní osy⁴⁶.

Prioritní osa 1: Podpora rozvoje znalostní ekonomiky

Podporované aktivity: Např. kurzy dalšího vzdělávání, školení a odborná příprava poskytovatelů dalšího vzdělávání, zvyšování kvalifikace zaměstnanců a absolventů škol formou odborných stáží a přenosem zkušeností, rozvoj, zavádění a realizace systémů dalšího vzdělávání ve firmách a oborech; podpora budování kapacit lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji, vzdělávání a poradenství při zakládání nových firem apod.

Na prioritní osu 1 je z fondů EU vyčleněno 41,4 mil. €, tj. 38,2 % OPPA

⁴⁵ <http://www.strukturalni-fondy.cz/op/adaptabilita>

⁴⁶ CHVOJKOVÁ, Anna, KVĚTOŇ, Viktor. *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007 - 2013*. Praha : IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s., 2007.s.68

Prioritní osa 2: Podpora vstupu na trh práce

Podporované aktivity: Např. poskytování sociálních služeb s cílem zlepšit postavení sociálně znevýhodněných osob na trhu práce, podpora při hledání a udržení práce (např. vzdělávání, praxe), podpora dalšího vzdělávání pracovníků v sociálních službách, opatření pro podporu rovných šancí pro ženy a muže na trhu práce, podpora a rozvoj služeb péče o děti s cílem sladit pracovní a soukromý život jejich rodičů, podpora pracovního prostředí vstřícného k rodinám a rozvoj flexibilních forem organizace práce, adaptace náplně práce pro zaměstnance v předdůchodovém věku, podpora a poradenství při zakládání a zahájení činností subjektů sociální ekonomiky, rozvoje aktivit stávajících menších a nových NNO v oblasti sociálního začleňování apod.

Na prioritní osu 2 je z fondů EU vyčleněno 31,6 mil. €, tj. 29,2 % OPPA

Prioritní osa 3: Modernizace počátečního vzdělávání

Podporované aktivity: Např. rozvoj a inovace vzdělávacích programů na SŠ a VOŠ, rozvíjení spolupráce škol s podniky, vysokými školami a institucemi výzkumu a vývoje, podpora odpoledních vzdělávacích programů na školách s důrazem na rozvoj klíčových kompetencí (počítačová gramotnost a znalost cizích jazyků), rozvíjení distančních a kombinovaných forem studia, další vzdělávání pedagogických a akademických pracovníků, odborných pracovníků ve školství, rozvoj studijních programů na vysokých školách, podpora začlenění znevýhodněných žáků a studentů do vzdělávacích programů škol běžného typu apod⁴⁷.

Na prioritní osu 3 je z fondů EU vyčleněno 31,6 mil. €, tj. 29,2 % OPPA

Prioritní osa 4: Technická pomoc.⁴⁸

Financování aktivit spojených s řízením programu, např. platy pracovníků zapojených do řízení OPPA, výběr projektů, monitoring projektů a programu, evaluace a publicita

⁴⁷ MAREK, Dan, KANTOR, Tomáš. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 1. vyd. Brno : Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal, 2007. s. 89

⁴⁸ *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: Operační program Praha - Adaptabilita* [on-line]. Praha , 24.9.2007 [cit. 2008-03-04]. Dostupný z WWW: <http://www.esfcr.cz/files/clanky/3495/OP_adaptabilita_0907.pdf>

programu, podpora schopnosti potenciálních příjemců čerpat finanční prostředky z programu apod.

Na prioritní osu 4 je z fondů EU vyčleněno 4,7 mil. €, tj. 3,4 % OPPA

Tabulka č. 5: Finanční alokace OP Praha-Adaptabilita (v mil.€)

Číslo Prioritní osy	Název prioritní osy	Fond	Příspěvek společenství	Národní veřejné zdroje	Národní soukromé zdroje	Celkové zdroje
			a	b	c	d=a+b+c
1	Podpora rozvoje znalostní ekonomiky	ESF	45,99	8,11	0	54,11
2	Podpora vstupu na trh	ESF	35,10	6,19	0	41,30
3	Modernizace počátečního vzdělání	ESF	35,10	6,19	0	41,30
4	Technická asistence	ESF	4,84	0,85	0	5,69
Celkem			121,05	21,36	0	142,41

Zdroj: Chvojková, A Květoň, V., Finanční prostředky fondů EU, str.78

1.3.3 Finanční zajištění projektů na období 2007-2013

V současném programovém období došlo v přidělení finančních prostředků ze stany EU ve prospěch ČR k několikanásobnému nárůstu oproti předchozímu programovému období. Česká republika může nyní čerpat ze strukturálních fondů 516 mld. Kč, z Kohezního fondu 258 mld. Kč, celkem tedy 774 mld. Kč (cca 26,7 mld. EUR). Největší objem těchto finančních prostředků putuje na tematické operační programy – celkem 21 271,1 mil EUR, dále pak na regionální operační programy – 4659 mil. EUR, následuje Evropská územní spolupráce s 389 mil. EUR a 372,4 mil. EUR je určeno pro OP Praha. Z celkových 79,5 % finančních prostředků vyčleněných na tematické operační programy připadá na programy Vzdelávání a konkurenceschopnost a Lidské zdroje a zaměstnanost 7 %.⁴⁹

⁴⁹ Evropská unie. *Evropský sociální fond Česká republika* [on-line]. [cit. 2009-03-16]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/employment_social/esf/members/cz_cs.htm>

Tabulka č. 6 :Finanční plán na období 2007 – 2013 (v EUR)

	Financování Společenstvím	Národní financování	Celkem
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	1 828 714 781	322 714 374	2 151 429 155
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	1 837 421 405	319 418 102	2 156 839 507
OP Praha Adaptabilita	108 385 242	19 126 807	127 512 049
CELKEM	3 774 521 428	661 259 283	4 435 780 711

Zdroj: Evropská unie. Evropský sociální fond Česká republika [on-line]. [cit. 2009-03-16]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/employment_social/esf/members/cz_cs.htm>

V současném období už není ze strukturálních fondů podporována problematika zemědělství, lesnictví a venkova, pro které byl vypsán speciální program. Změnila se také míra spolufinancování projektů za fondů. Výše podpory je nyní až 85 % z fondů EU a míra spolufinancování z národních zdrojů je 15 %. Projekty realizované v rámci operačního programu Vzdělání pro konkurenceschopnost a Lidské zdroje a zaměstnanost jsou z 85 % financovány z prostředků ESF. Zbývajících 15 % je alokováno na úrovni veřejných zdrojů, tj. ze státního rozpočtu. U projektů realizovaných v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita se předpokládá financování ve výši 85 % z prostředků ESF, národní spolufinancování z 10 % ze státního rozpočtu a z 5 % z rozpočtu Hlavního města Prahy.⁵⁰ V období 2007 - 2010 bylo také modifikováno pravidlo n+2 (realizace projektu do 2 let) na pravidlo n+3.⁵¹

⁵⁰ Jednotlivé výše podpory jsou převzaty z jednotlivých programových dokumentů a příruček k příslušným programům. Pro přehlednost jsou jednotlivé odkazy uvedeny pouze v seznamu použité literatury.

⁵¹ Ministerstvo pro místní rozvoj: *Glosář* [on-line]. 2003-2007 [cit.2009-03-29]. Fondy Evropské unie: Publikace. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/glosar/doba-realizace-projektu>>

1.4 Finanční a ekonomické aspekty programů a projektů

1.4.1 Finanční řízení pomoci ze strukturálních fondů⁵²

Finanční toky v rámci politiky HSS jsou poměrně komplikované. V zásadě probíhají mezi třemi hlavními subjekty: *Evropskou komisí, Platebním a certifikačním orgánem a finančním útvarem příslušného Řídícího orgánu.*

Evropská komise – stanoví celkový objem svého závazu na finanční období, resp. na program. Poté, co ČR předloží potřebnou dokumentaci a Evropská komise ji schválí, zašle České republice na účet Platebního a certifikačního orgánu zálohovou platbu. Evropská komise zasílá průběžné platby a platbu konečného zůstatku České republice, opět na účet Platebního a certifikačního orgánu.

Platební a certifikační orgán je ústředí orgán státní správy zodpovědný za celkové finanční řízení prostředků poskytnutých ČR ze strukturálních fondů a fondu soudržnosti. Jeho roli plní Ministerstvo financí ČR. Tento orgán provádí platby prostřednictvím finančních útvarů příslušného Řídícího orgánu Příjemcům podpory.

Řídící orgán je vládou jmenovaný ústřední orgán státní správy zodpovědný za řízení, ordinaci a implementaci projektů. V rámci Řídícího orgánu působí finanční útvary, které mají na starosti řízení finančních toků ze strukturálních fondů. Obecně platí, že Řídící orgán je odbor příslušného ministerstva, který má řízení daného programu na starosti.

Systém finančních toků z EU přes členský stát až k příjemci podpory je regulován celou řadou právních norem a je svázán poměrně složitými formálními procesy. Je to dáno nutností zajistit potřebnou transparentnost a kontrolu celého systému.

Lze tedy říci, že finanční toky v zásadě probíhají mezi Evropskou komisí, Platebním a rektifikačním orgánem, kterým je ministerstvo financí ČR, a finančními útvary Řídících orgánů. Platební linie je páteří celého proplácení způsobilých výdajů Konečným příjemcům.

⁵² *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013.* Praha : Eurion, o.s., 2007. Finanční a ekonomické aspekty programů a projektů, s. 335-358.

1.4.2 Finance a projekty

Podstata projektové žádosti spočívá v záměru žadatele obdržet nějakou formou podpory z veřejných zdrojů. Nečastěji se jedná o dotace, přesto v období 2007-2013 přichází v úvahu hned několik forem pomoci z fondů EU, a to:

- dotace, neboli přímá pomoc či nevratná půjčka,
- bezúročné úvěry,
- úvěry se zvýhodněnou úrokovou sazbou,
- záruky a jiné speciální formy.

Dotace je nejžádanější a také nejvýhodnější a nejčastější formou pomoci.

Předkladatel projektu uvažuje ve vztahu k finančním zejména následujících okruzích problémů:

- časové hledisko financování projektu (moment, kdy dojde k faktickému obdržení podpory z fondů EU),
- finanční spoluúčast – spolufinancování projektu,
- finanční způsobilost žadatele,
- finanční způsobilost projektu,
- způsobilost výdajů v rozpočtu projektu,
- problematika veřejné podpory.

1.4.2.1 Časové hledisko financování projektů

Časové hledisko financování projektů je důležitým aspektem projektové žádosti. Má zásadní vliv na proplácení způsobilých výdajů. V České republice platí pro období 2007-2013 systém finančních toků postavený na předfinancování projektů ze státního rozpočtu ČR. Prostředky, které mají příjemci získat ve formě podpory z fondů EU a státního rozpočtu ČR, jsou příjemcům v závislosti na pravidlech programu propláceny průběžně dle předložených žádostí o platbu již během realizace projektu.

Nutno dodat, že i přes existenci systému předfinancování projektů ze státního rozpočtu ČR, však stále platí pravidlo, že prostředky jsou příjemcům proplácena až zpětně, tj. poté, co sami nejdříve výdaj proplatí z vlastních zdrojů.

Výjimku ze zpětného proplácení představuje zálohové financování, které je uplatňováno v programech financovaných z ESF⁵³.

1.4.2.2 Finanční spoluúčast – spolufinancování projektu

Princip spolufinancování, který jsem již výše zmiňovala pod pojmem adicionalita, je dalším z důležitých zásad politiky HSS. Smyslem principu spolufinancování je zvýšit odpovědnost příjemce za výsledek tím, že bude do projektu vkládat i své vlastní finanční prostředky.

Ve finančním období 2007-2013 se uplatňuje celá řada sazeb určujících výši spolufinancování. Obecně platí, že v případech, které nezakládají veřejnou podporu, může míra dotací dosáhnout až 100% veřejných způsobilých výdajů, přičemž z fondů EU nepřesáhne podpora 85%. V případě, že projekt zakládá veřejnou podporu, platí obecná pravidla, která se však mohou měnit v závislosti na dotačním titulu:

- velké podniky mohou očekávat podporu maximálně do výše 40% způsobilých výdajů,
- střední podniky mohou žádat až o 50% způsobilých výdajů,
- malé podniky mohou usilovat až 60% způsobilých výdajů.

1.4.2.3 Finanční způsobilost žadatele

Prokazování finančního zdraví žadatele je zvláštní součástí projektové žádosti. Důvody pro tento předrealizační finanční audit jsou zřejmé. Většina projektů je spolufinancována do výše určeného příspěvku až po ukončení projektu (resp. etapy), což vyvolává potřebu zajistit zdroje na krytí nákladů projektu. Dotace mají být též poskytovány účelně a hospodárně, což může být splněno pouze u příjemců, kteří prokážou dostatečné finanční zdraví. Jinými slovy, vychází se z domněnky, že na veřejné finance má nárok pouze ten, kdo se doposud staral o své soukromé finance či majetek náležitě.

⁵³ *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. Praha : Eurion, o.s., 2007. Finanční a ekonomické aspekty programů a projektů, s. 350-360.

Prokazování finančního zdraví má však řadu podob. Formy, jakými dokládá žadatel svou finanční způsobilost, se liší dle nastavení jednotlivých dotačních titulů:

- **čestné prohlášení žadatele o bezdlužnosti vůči veřejné správě a zdravotním pojišťovnám** – je nejmírnější formou prokazování finančního zdraví žadatele. V rámci této formy se de facto ani nehodnotí, jestli nakládá žadatel se svým majetkem s péčí dobrého hospodáře a že je tak způsobilý pro dotaci. Hodnotí se pouze to, zda-li žadatel nemá nějaké nedoplatky vůči orgánům veřejné správy.
- **Čestné prohlášení žadatele o dalších finančních aspektech a potvrzení orgánů veřejné správy o bezdlužnosti**– jedná se o požadavek, kdy žadatel musí předložit potvrzení orgánů veřejné správy o bezdlužnosti. Znamená to tedy, že si musí vyžádat od příslušných úřadů doklad o neexistenci nedoplatků.
- Doložení finanční situace žadatele – u některých projektů, obzvláště v oblasti průmyslu a podnikání, je vyžadována analýza finanční situace žadatele. Vychází se obvykle z účetních uzávěrek za poslední tři roky. Sledují se především příjmy, zadluženost, likvidita a trendy vývoje finanční situace.

1.4.2.4 Finanční a ekonomická analýza projektu⁵⁴

U projektů, které jsou finančně náročnější⁵⁵, patří mezi povinné přílohy kromě studie proveditelnosti také Analýza nákladů a přínosů (Cost-Benefit Analysis, CBA).

CBA je metodický postup, který popisuje a kvantifikuje přínosy a újmy, ke kterým by došlo v důsledku realizace projektu, a to nejen z pohledu realizátora projektu, ale z pohledu všech dotčených subjektů. Takto vymezené dopady jsou následně agregovány, převedeny na hotovostní toky a zahrnuty do výpočtu rozhodujících ukazatelů, na základě nichž lze rozhodnout, zda je projekt ve svém důsledku celospolečensky přínosný.

⁵⁴ POLÁK, Michal, MARINOVIČOVÁ, Dana, LANDA, Martin. *Finance a financování výzkumných projektů*. [s.l.] : [s.n.], 2008. s.40-41

⁵⁵ Projekty s rozpočtem v řádu desítek milionů korun a výše

Analýza nákladů a užitku (CBA)

- nejrozšířenější metoda finanční analýzy,
- porovnává vstupy (náklady) a výstupy (přínosy) projektu,
- zahrnuje nejen přímé, ale i nepřímé náklady a přínosy,
- pracuje se současnou hodnotou budoucích finančních toků,
- výsledky jsou vyjadřovány různými způsoby, obvykle pomocí vnitřní míry návratnosti (IRR), čisté současné hodnoty (NPV) a poměru výnosů nákladům (B/C ration).

Analýza veřejných projektů v podobě analýzy CBA pracuje se dvěma základními tezemi, kterými jsou:

- *časová hodnota peněz* – budoucí náklady a přínosy se přepočítávají na tzv. současnou hodnotu z důvodů odrušení vlivu času na plánované finanční toky,
- *ekonomická vs. finanční analýza* – je odlišována finanční analýza (zohledňuje náklady a přínosy spojené s nositelem projektu) a ekonomická analýza (doplňuje finanční analýzu o dodatečné položky celospolečenských nákladů a přínosů, se kterými podnikatel neuvažuje např. zvýšení ceny pozemků v oblasti stavby)

Obsah Analýzy nákladů a přínosů⁵⁶

- úvodní informace,
- přehled výsledků CBA – obsahuje shrnutí a zhodnocení výsledků CBA,
- vymezení beneficentů – konkretizuje soubor subjektů, jejichž náklady a přínosy budou zahrnuty do analýzy,
- definice investičního projektu – zabývá se vymezením podstaty investičního záměru a tzv. nulové varianty (tj. stav kdy zvažovaná investice nebude realizovaná) a stručný slovní popis rozdílů z hlediska dopadů na vymezené subjekty,
- popis metodiky – součástí jsou použité metody a konkrétní způsoby výpočtu jednotlivých nákladů a přínosů rozhodujících ukazatelů a použití stanovené diskontní sazby,

⁵⁶ *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. Praha : Eurion, o.s., 2007. Finanční a ekonomické aspekty programů a projektů, s.360

- náklady a přínosy v podobě hotovostních toků,
- výpočet kritériálních ukazatelů – v tabulkovém vyjádření vč. jejich slovní interpretace,
- citlivostní analýza – obsahuje vyjádření velikosti změn kritériálních ukazatelů ke každému příslušnému předpokladu, který vstupoval do kalkulace hotovostních toků. Jsou zde vymezeny alespoň 4 faktory, na jejichž změnu jsou rozhodující ukazatele nejcitlivější.
- vyhodnocení projektu – obsahuje rozhodnutí o smysluplnosti investičního projektu a jeho realizaci.

Ukazatele používané při analýze nákladů a přínosů⁵⁷

Čistá současná hodnota (NPV)

- součet současné hodnoty budoucích hotovostních toků plynoucích z investice a hotovostního toku v nultém roje (tj. investičních výdajů),
- investiční projekt se považuje za přijatelný, pokud je ukazatel NPV větší nebo roven 0. Při vzájemném posuzování projektů je výhodnější ten, který vykazuje vyšší NPV.

Vnitřní výnosové procento (IRR)

- taková výše diskontní sazby, při níž bude čistá současná hodnota toků plynoucích z investice rovna nule ($NPV=0$),
- projekt se považuje za přijatelný, pokud je ukazatel IRR větší než předpokládaná diskontní sazba. Při vzájemném porovnávání projektů je výhodnější ten, který vykazuje vyšší IRR.

Doba návratnosti investic

- je definována jako počet let, za který se kapitálové výdaje splatí peněžními příjmy z investice,
- za přijatelný projekt je považován ten, který má dobu návratnosti nižší než doba životnosti projektu. Je-li porovnáváno více projektů, nevýhodnější je ten, který vykazuje nižší dobu návratnosti.

⁵⁷ POLÁK, Michal, MARINOVIČOVÁ, Dana, LANDA, Martin. *Finance a financování výzkumných projektů*. [s.l.] : [s.n.], 2008.

1.4.3 Rozpočet projektu

Nedílnou součástí každého projektu je podrobně zpracovaný rozpočet projektu. Přestože se v přípravné fázi jedná pouze o odhad budoucích výdajů a zdrojů financování, je nezbytné vždy při tvorbě projektu, resp. rozpočtu vycházet z reálných hodnot a současně v maximální možné míře předvídat případné změny a možná rizika. Pouze pokud splňuje rozpočet požadavky na přesnost a komplexnost, umožní hladkou realizace plánovaných aktivit projektu. Přípravě rozpočtu je proto třeba věnovat dostatečnou pozornost! V průběhu realizace projektu bude možné provádět pouze dílčí změny rozpočtu harmonogramu nebo obsahu. Celkový rozpočet projektu je závazný a nelze jej překročit.

Způsobilost výdajů v rozpočtu projektu⁵⁸

Ne všechny výdaje, které vzniknou během realizace projektu, jsou způsobilé. Tzn. takové, na něž je možné získat podporu z veřejných zdrojů EU a ČR. V zásadě mohou během realizace vznikat tři typy výdajů:

- způsobilé výdaje hrazené z dotace,
- způsobilé výdaje hrazené z jiných zdrojů,
- nezpůsobilé výdaje.

Obecné náležitosti způsobilých výdajů musí:

- být v souladu s evropskou a českou legislativou,
- být přiměřené (odpovídající cenám v místě a čase obvyklým a jsou vynaloženy na základě zásady hospodárnosti a účelnosti),
- být doložitelné, identifikovatelné a musí prokazatelně souviset s realizací projektu,
- musí v zásadě vznikat až po odevzdání projektové žádosti.

Časové hledisko způsobilosti výdajů není u všech dotačních titulů stejné. U některých může nastat způsobilost výdajů již po odevzdání projektové žádosti, někdy až po registraci a po předběžném posouzení projektu Řídícím orgánem. Jindy vzniká

⁵⁸ *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. Praha : Eurion, o.s., 2007. Finanční a ekonomické aspekty programů a projektů, s.390-397

způsobilost výdajů až po vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace. Způsobilost výdajů končí obvykle dnem podání poslední žádosti o proplacení výdajů projektu, případně přijetí závěrečné zprávy projektu⁵⁹.

Zvláštní náležitosti způsobilých výdajů

- **Osobní náklady:** Jde o mzdové náklady – hrubá mzda, plat nebo odměna z dohod zaměstnanců pracujících na projektu včetně zákonných náhrad. Osobní náklady nesmí přesáhnout obvyklou výši v daném oboru, čase a místě. Řídící orgán má právo nastavit maximální procentní podíl osobních nákladů na celkových způsobilých výdajích.
- **Režijní náklady:** tyto náklady jsou obecně považovány za způsobilé výdaje. Musí však prokazatelně vzniknout v souvislosti s realizací projektu. Řídící orgán může nastavit maximální procentní podíl režijních nákladů na celkových způsobilých výdajích projektu.
- **Nákup hmotného a nehmotného majetku, nákup služeb:** Nákup hmotného a nehmotného majetku či služeb je přirozenou součástí způsobilých výdajů. Opět však musí být splněna podmínka, že je takový nákup nezbytný pro realizaci projektu.
- **Finanční výdaje a poplatky:** Jedná se o takové výdaje a poplatky, které přímo souvisejí s projektem. Mohou to být například výdaje za zřízení a vedení účtu nebo za finanční transakce na tomto účtu, pokud je pro realizaci projektu vyžadováno zřízení a vedení zvláštního účtu.
- **Daň z přidané hodnoty – DPH** je obecně nezpůsobilý výdaj. Existují však výjimky. U plátců je DPH způsobilým výdajem v případě, že nemají nárok na odpočet DPH v plné výši u daného přijatého plnění v souladu se ZDPH. U neplátců je DPH způsobilým výdajem, neboť tyto osoby si nemohou nárokovat odpočet daně z přidané hodnoty na vstupu⁶⁰.

⁵⁹ *Finanční prostředky z evropských fondů pro NNO* [online]. 1. Praha : Vláda ČR, 2009 , 23.3.2009 [cit. 2009-04-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnno/prostredky-z-evropskych-fondu/financni-prostredky-z-evropskych-fondu-pro-nno-26332/>>.

⁶⁰ *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. Praha : Eurion, o.s., 2007. Finanční a ekonomické aspekty programů a projektů, s. 395-405

Překročení finančního stropu, tedy procentního podílu určitého druhu způsobilých výdajů, v rozpočtu projektové žádosti může celý projekt diskvalifikovat. Splnění finančních stropů pro jednotlivé položky v rozpočtu je tak jednou z formálních podmínek projektové žádosti.

1.5 Příprava a řízení projektu

Občas bývá problémem, uvědomit si, co vlastně značí slovo PROJEKT? Projekt má tři základní vlastnosti, které musí být splněny. Jsou jimi:

- Dočasný charakter (projekt má pevně daný začátek a konec)
- Výsledkem je vytvoření unikátního produktu či služby
- Dokončení pouze v případě, jsou-li naplněny cíle a záměry investorů.

Projekt bývá dost často definován jako soubor aktivit, které jsou zaměřené na to, aby byly naplněny jasně specifikované cíle do určitého času a v rámci definovaného rozpočtu. Podstatou projektů je zavedení dosud neexistujících produktů nebo služeb, po nichž existuje v té určité chvíli poptávka⁶¹.

*Projekt je soubor aktivit zaměřených na dosažení přesně definovaných cílů během stanoveného období a v rámci stanoveného rozpočtu. Projekt by měl mít jasně definované uživatele, včetně cílových skupin a konečných příjemců, přesně definovanou koordinaci, management a finanční řízení, stanovený monitorovací a vyhodnocovací systém a příslušnou úroveň finančních a ekonomických analýz, které dokládají přínos projektu vzhledem k vynaloženým nákladům.*⁶²

Ze strukturálních fondů bývají financovány dva typy projektů. Jsou to projekty investiční a neinvestiční.

Investiční projekty (tzv. tvrdé projekty) jsou zaměřeny v první řadě na pořízení investičního majetku, který dále slouží jako nástroj k realizaci výstupů a naplňování cílů

⁶¹ MLATEČKOVÁ, Jana. *PŘÍPRAVA PROJEKTU : URČENO PRO DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ VÝZKUMU A VÝVOJE*. Ostrava : [s.n.], 2006. s.110-113

⁶² European Commission: *Project Cycle Management Guidelines* [on-line]. March 2004 [cit. 2008-04-15]. Dostupný z WWW:<
http://ec.europa.eu/europeaid/multimedia/publications/documents/tools/europeaid_admin_pcm_guidelines_2004_en.pdf>. Vlastní překlad.

projektu. Často bývají tyto projekty označovány také jako infrastrukturální. Smyslem těchto projektů však není pouze fyzická realizace konkrétní stavby, ale pořízení nástroje pro umožnění provozování dalších veřejně prospěšných aktivit.

Neinvestiční projekty (tzv. měkké projekty) se primárně zaměřují na podporu realizace činností, ve kterých je pořizování majetku jen a pouze podpůrnou záležitostí a je také značně omezeno⁶³.

Zatímco u projektů neinvestičních se efekty projeví již v průběhu projektu, u investičních až po jejich ukončení. Proto se u investičních projektů sleduje také ještě tzv. provozní fáze, kdy je kontrolováno, nakolik žadatel plní výstupy, kterým se ve smlouvě o poskytnutí dotace zavázal.

Z operačních programů, které jsou financovány z ESF, mohou být realizovány tři hlavní typy projektů, u kterých jsou použity různé postupy při jejich výběru a implementaci. Kromě níže uvedených postupů výběru a implementace projektů se využívá také globální grant, jež má zpřístupnit prostředky neziskovým organizacím, jejichž kapacity jim neumožňují, aby se ucházely o podporu v rámci standardních programů.⁶⁴

⁶³ *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. Praha : Eurion, o.s., 2007. Projektové řízení a projektový cyklus s. 220-290.

⁶⁴ PAVLÁK, M. Lidské zdroje a fondy EU. *Evropský sociální fond jako nástroj spolufinancování projektů v oblasti rozvoje lidských zdrojů*. Praha: Aspi a.s., 2006, s. 58-60.

Tabulka č. 7 : Typy projektů a postup jejich výběru a implementace

Typ projektu		Charakteristika	Výběr a implementace	Charakteristika
Grantový projekt		Projekty jsou zaměřeny na cílové skupiny jednotlivců nebo organizace a snaží se zlepšit přístup k řešení existujícího problému. Jsou předkládány konečnými uživateli nebo příjemci.	Výzva k podání žádosti	Systém výběru je na základě otevřené výzvy. Grantové schéma může být realizováno až po schválení řídicím orgánem nebo zprostředkujícím subjektem.
Individuální projekty	Národní projekt	Projekty jsou zaměřeny na cílové skupiny, mají stanovený národní rámec a jejich realizace slouží k doplnění národních politik a programů. Musí splňovat princip doplňkovosti a kritérium přidané hodnoty. Jsou předkládány konečnými příjemci.	Přímé přidělení	Prostředky ESF jsou používány jako dotace na naplňování konkrétního opatření státní politiky. Hodnocení kvality provádí Zprostředkující subjekt nebo řídicí orgán.
	Regionální projekt	Projekty pokrývají specifickou oblast, jsou předkládány regionálními subjekty a zaměřeny na realizaci regionálních priorit nebo na řešení regionálních problémů.		
	Systémový projekt	Projekty jsou zaměřeny na rozvoj národních politik a programů a na modernizaci veřejných služeb. Jsou předkládány výhradně konečnými příjemci.		

Zdroj: PAVLÁK, M. *Lidské zdroje a fondy EU. Evropský sociální fond jako nástroj spolufinancování projektů v oblasti rozvoje lidských zdrojů*. Praha: Aspi a.s., 2006, s. 58-60. Tabulka doplněna autorkou.

1.5.1 Zásady projektové přípravy

Jednou z prvních a nejdůležitějších myšlenek by mělo být, jaký projekt chceme realizovat, kde přesně jej chceme uskutečnit a definovat a promyslet si jeho financování. V této fázi je velmi důležité rozlišit, zda se jedná pouze o jeden projekt, či zda k provedení záměru nebude nutné připravit a realizovat více projektů. Dalším důležitým krokem je nalezení týmových spoluhráčů, kteří budou ochotni spolupracovat a pomohou v počáteční fázi načrtnout projektový záměr. Je tedy důležité ujasnit si tyto myšlenky:

- jakým způsobem chci projekt provést,
- jaké prostředky použiji pro realizaci projektu,
- jaké budu mít partnery.

Pro zvýšení šancí na úspěšnou přípravu projektového záměru je třeba se během celého procesu plánování a řízení držet přesného a jasně strukturovaného programu. Metodickou pomůckou, definující základní aktivity, které se musí odehrát v rámci přípravy a řízení projektu, je tzv. projektový cyklus.

1.5.2 Projektový cyklus⁶⁵

Řízení projektového cyklu má za úkol zajistit celkové zdokonalení, a to tak, že během klíčových částí přípravy a implementace projektů a programů dohlíží na řádné posouzení proveditelnosti, strukturovaný monitoring a hodnocení a rozhodování podložené potřebnými informacemi. Nejsou definovány pouze různé fáze, ale i různí aktéři, kteří se na procesu podílejí, a také způsoby rozhodování, které jsou v projektu užívány.

Všechny části projektového cyklu jsou organizovány dle jasného logického rámce. Jednotlivé fáze se doplňují, řídí se stejnými principy a naznačují další směr pokračování nejen časového hlediska ale i obsahového. Jedině tak bude projekt a jeho implementace zahrnovat všechny potřebné detaily a zároveň budou odpovídat širším cílům operačního programu, budou relevantní vzhledem k záměrům a místním rozvojovým strategiím a přinesou výsledky, které budou dlouhodobě udržitelné⁶⁶.

Projektový cyklus je rozdělen do šesti fází:

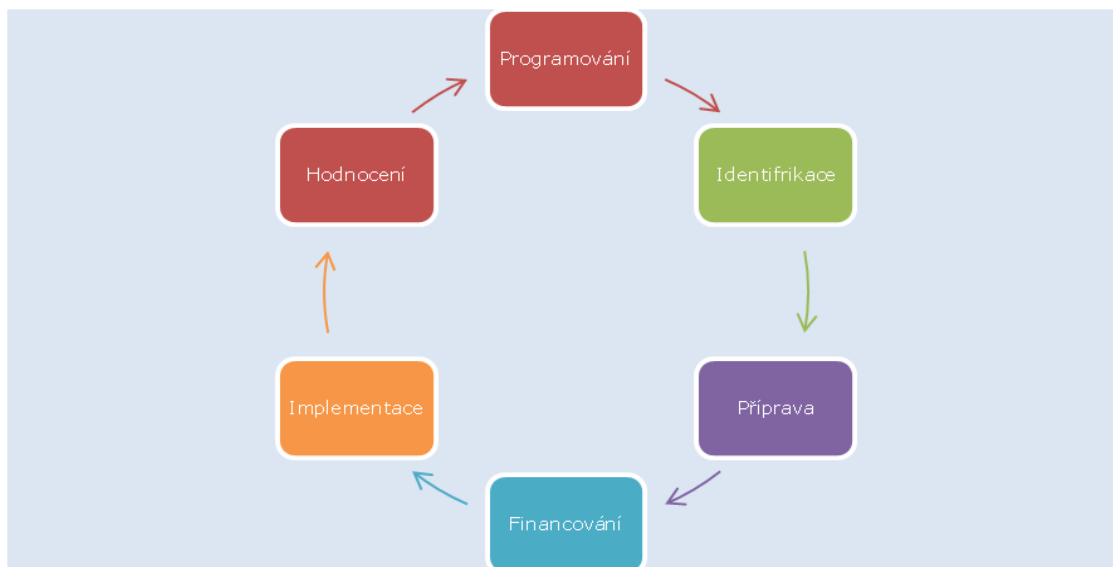
1. identifikace a formulace záměru
2. Příprava projektu a jeho formulace
3. Posouzení a schválení
4. Vyjednávání a financování
5. Implementace a monitoring

⁶⁵ kapitola zpracována dle *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. Praha : Eurion, o.s., 2007. Projektové řízení a projektový cyklus s. 220-290

⁶⁶ *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. Praha : Eurion, o.s., 2007. Projektové řízení a projektový cyklus s. 236-245.

6. Hodnocení

Obrázek č. 2: Obecný projektový cyklus

Zdroj: Vlastní práce

Obrázek č. 3 Projektový cyklus a související aktivity

Zdroj: VILAMOVÁ, Šárka. Čerpáme finanční zdroje Evropské unie : Praktický průvodce. Praha : Grada Publishing, 2005. 200 s. ISBN 80-247-1194-X. s. 61

1. Identifikace a formulace záměru

První fáze projektového cyklu obsahuje počáteční myšlenku projektu a její předběžný nástin. Tomu by měla předcházet velmi podrobná a důkladná analýza situace s ohledem na specifika dané problematiky a regionu, ve kterém chceme projekt realizovat. Také je zapotřebí zjistit, zda je možné na daný projektový záměr čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů. Do této fáze patří také konzultace projektového záměru s kompetentním orgánem. Shledáme-li, že projektový záměr je slučitelný s existujícím operačním programem, můžeme na něm dále pracovat. Výsledky této fáze jsou vstupy pro další fáze.

2. Příprava projektu a jeho formulace

V této fázi cyklu je již projekt podrobně rozpracován, včetně finanční a institucionální analýzy a dopadů na životní prostředí. Opět se přehodnocují cíle a plány projektu a určí se účastníci projektu a jeho management. Plánovat projekt znamená posoudit jeho rozsah, rozpočet, aktivity, které bude obsahovat, rozvrhnout jeho časový harmonogram, personální obsazení, propracovat všechny jeho oblasti, ale také promyslet jeho nástrahy, rizika a další neočekávané problémy a to vše do nejmenších detailů.

Právě druhá fáze je většinou tou, kde se obvykle objevuje nejvíce konfliktů, obzvláště jedná-li se o stanovení priorit daného projektu. Hlavním účelem této fáze je potvrdit význam a proveditelnost projektu. Důležité je také uvědomit si, jak jsou dostupné a také potřebné prostředky k realizaci projektu. Kvalitní plán je základem pro úspěšný projekt, proto je důležité této fázi věnovat obzvlášť velkou pozornost.

3. Posouzení a schválení

V této fázi je projekt posuzován řídicím orgánem, který žádost o podporu spolu se všemi povinnými přílohami přijímá a dále ji hodnotí. Analyzuje nejen hledisko formální, ale také věcné přijatelnosti. Zkoumání jsou podrobeny technické, finanční, ekonomické a sociální aspekty projektu a jeho dopady na tzv. horizontální témata⁶⁷.

Nezbytné v této fázi projektového cyklu je také poskytnutí dostačujících odpovědí na otázky týkající se úspěchu implementace, efektivity projektu, jeho přínosu ve vztahu k regionálním, národním a evropským prioritám a jeho celkové proveditelnosti. Z toho

⁶⁷ Rovné příležitosti a Udržitelný rozvoj

důvodu musí obě strany navázat fungující komunikací, vyměňovat si informace ohledně specifických cílů a očekávaných výsledků projektu, dostupných či chybějících zdrojích, ekonomických, lidských, institucionálních kapacitách, včetně možností vzhledem k dopadům na životní prostředí a dalším faktorům.

4. Vyjednávání a financování

Financování ovlivňuje typ projektu a nástroj strukturální politiky, který daný projekt využívá. Při vyjednávání o financích se dohaduje především rozpočet projektu a podepisuje se smlouva mezi předkladatelem a odpovědným schvalovatelem. Složitost vyjednávání a finančního řízení je úměrná velikosti a celkové náročnosti projektu. V případě kladného posouzení projektu je schválen k financování. Součástí rozhodnutí jsou podmínky, kteréžto příjemce dotace povinen při čerpání a použití peněžních prostředků dodržet. Poskytnutá dotace je ryze účelová a lze ji použít pouze na účel uvedený v rozhodnutí. V této souvislosti je nutné dodržet výši a skladbu schválených nákladů.

5. Implementace a monitoring

V této části jsme již u samotné realizace projektu. Monitorováním projektu je možné určit, je-li skutečná realizace projektu neodlišná od jeho původního plánu. Hlavní myšlenkou této kontroly je definovat problémy projektu co nejdříve a posléze zvolit co nejúčinnější opravné prostředky, které zajistí jeho pozitivní a úspěšné výsledky.

6. Hodnocení

V této fázi se hodnotí efektivnost a dopady projektu n konfrontaci s jeho stanovenými cíli. V jejím rámci zjišťujeme, zda byly cíle projektu naplněny, a výstupy tohoto hodnocení ovlivňují další činnost, která se týká projektu. Chyby a nedostatky, které se v projektu vyskytují, mohou být dále zpracovány a použity k formulování záměru pro nový projekt.

Projektový cyklus představuje souvislý proces, ve které každá fáze poskytuje podklady pro další, navazující fázi. Informace vytvořené během identifikace záměru jsou základem pro podrobný plán projektu. V další fázi dochází k přehodnocování a posuzování informací z předchozích dvou fází z několika perspektiv, aby bylo možno

se ujistit, že projekt bude fungovat. První tři fáze pokládají základ projektu. Jsou-li v pořádku, existuje větší pravděpodobnost, že projekt bude úspěšný i v následujících fázích v zajištění jeho financování a realizace. Kdykoliv během prvních dvou fází je však možno se rozhodnout, že již není vhodné s navrhovaným projektem pokračovat.

SWOT Analýza⁶⁸

Poměrně jednoduchou a zároveň účinnou pomůcku při přípravě projektu představuje tzv. SWOT Analýza. Jde o metodiku strategického plánování, která efektivně napomáhá zejména v počáteční fázi projektové přípravy. SWOT je akronymem, který spojuje počáteční písmena čtyř anglických výrazů, tedy čtyř faktorů:

- silné stránky (Strengths)
- slabé stránky (Weaknesses)
- příležitosti (Opportunities)
- rizika (Threats)

Kvalitní zpracování této analýzy může do značné míry ovlivnit výsledky a úspěch připravovaných projektů. Díky předběžné identifikaci všech těchto dimenzí může daný projekt uspokojit stanovené potřeby a dosáhnout požadovaného účinku. Do tabulky SWOT se řadí informace, které jsou získány během analýzy, a jimi se potom řídí při dalším plánování projektu.

Analýza se soustředí na dvě širší kategorie – vnitřní a vnější faktory, které se obě ještě dále dělí na svůj pozitivní a negativní aspekt. Definice všech čtyř analyzovaných aspektů projektu se musí doplňovat a vykazovat použití stejných, jednotných a přísných logických postupů. Je proto nezbytné, aby byly spojovací linie mezi jednotlivými dimenzemi ve výsledném grafu viditelné a pochopitelné. SWOT analýza poskytuje dobrý základ pro přijetí vhodné strategie realizace projektů.

Vnitřní faktory

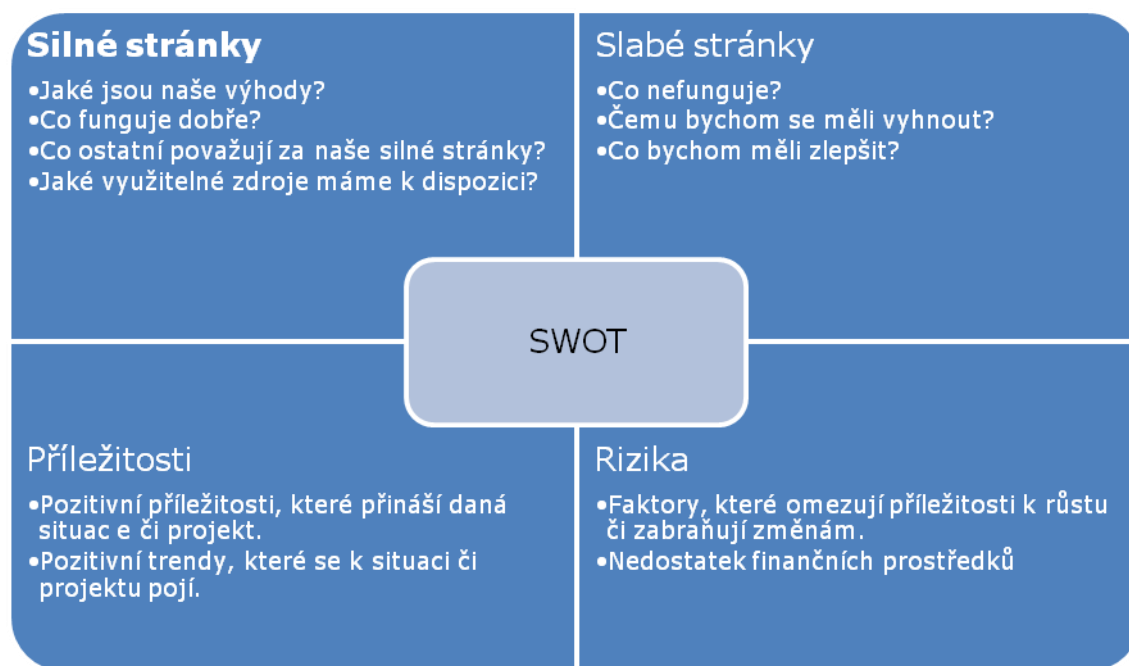
Vnitřními faktory se označují ty, které se týkají situace projektu. Jsou to ty, které v dané chvíli existují. Naleznout je lze v oblasti či v sektoru zrovna ve chvíli, kdy začíná příprava projektu. Rozlišují se dva druhy vnitřních faktorů a to: silné a slabé stránky.

⁶⁸ KOTLER, Philip, KELLER, Lane Kevin. *Marketing a management*. 12. vyd. Praha : Grada Publishing,a.s., s. 350-360

Vnější faktory

Z vnitřních faktorů vyplývají faktory vnější. Jsou jimi příležitosti a rizika. Vztahují se k potenciálům a rizikům budoucích projektů, které musí být brány v úvahu při plánování projektu. Analýza těchto vnějších faktorů navazuje na vymezení silných a slabých stránek a odráží aktuální situaci v oblasti či sektoru

Obrázek č. 4: SWOT analýza

Zdroj: vlastní zpracování dle KOTLER, P., KELLER, L.K. *Marketing a management*. 12. vyd. Praha : Grada publishing,a.s., 2007. 788 s. ISBN 978-80-247-1359-5.

Logický rámcový přístup⁶⁹

Logický rámcový přístup (Logical Framework Approach – LFA) a jeho finální výstup matice logických vazeb (tzv. logframe) jsou jedním z nejčastěji využívaných nástrojů, které se uplatňují při převádění předběžných plánů do formy detailního, deskriptivního projektu. Úzce se pojí k projektové žádosti a zajišťuje, aby se tvůrci projektu řídili přesným programem aktiv, aby mohli vypracovat podrobný plán akce, určit přesné kroky, které povedou k cílům, jež si projekt stanoví, a také aby mohli přesně naplánovat

⁶⁹ kapitola zpracována dle *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. Praha : Eurion, o.s., 2007. Matice logického rámce, s. 291-305

využití zdrojů. Při aplikaci této metodiky pracujeme s řadou analytických podkladů, jak jsou analýzy investorů, problémů, strategií či předběžné cíle projektu.

Logický rámcový přístup plní několik funkcí:

- definuje a vytváří strukturovanou sadu cílů a výstupů projektu,
- vytváří jasný, stručný, logický popis navrhovaného projektu,
- napomáhá identifikovat možná rizika implementace projektu,
- poskytuje užitečný základ pro hodnocení projektu.

Celý tento proces přípravy může být rozdělen do pěti kroků:

1. *Situační analýza* – v této etapě se popisuje problém nebo situace, která má být řešena v rámci procesu projektové přípravy. Zdrojem informací jsou podkladové, analytické materiály – strategické dokumenty, studie proveditelnosti, předběžné hodnotící zprávy nebo specificky připravené kompilace. Vhodnou pomůckou pro realizaci toho kroku je SWOT analýza.
2. *Analýza zúčastněných subjektů* – je zpracována detailní analýza zúčastněných pracovníků, skupin či organizací, které mají vliv na daný problém, mohou být problémem ovlivněni nebo jsou potenciálním řešením problému. Cílem tohoto kroku je identifikace a diskuse o zájmech a očekávání jednotlivých osob či skupin, které jsou klíčové pro úspěch projektu.
3. *Analýza problému a cíle* – analyzují se dílčí problémy, které způsobují řešení, klíčový problém. Projektový záměr se formuluje do podoby realistických cílů, které musí korespondovat s cíli relevantní priority a oblasti podpory OP. V tomto kroku by mělo dojít k úpravám, které zajistí vyřazení všech nerealistických či nepotřebných cílů. Pracovních schůzek by se měli zpravidla účastnit zástupci všech zúčastněných stran.
4. *Analýza jednotlivých alternativ* – jelikož zdroje na realizaci projektu jsou obvykle omezené, je nutné vyhodnotit jednotlivé alternativy a zvolit nejvhodnější z nich. Právě proto musí zúčastněné strany rozhodnout na základě jakých kritérií má být analýza provedena. U investičních

projektů je analýza jednotlivých alternativ řešení projektového záměru předmětem studie proveditelnosti.

5. *Plánování jednotlivých aktiv* – v tomto kroku již jsou určeny cíle a vybrána jedna alternativa řešení, může být tedy zahájena plánovací fáze. Jsou stanoveny detailní aktivity pro realizaci jednotlivých dílčích cílů.

Těchto pět kroků bývá nedílnou součástí strategického plánování. Jakmile jsou tyto kroky realizovány, lze přistoupit k přípravě logframe, který je závěrečnou fází LFA.

Matice logických vazeb – logframe

Logframe je dokument, který sumarizuje výsledky LFA procesu. Počáteční plány projektu se transformují do jeho podrobně zpracované podoby. Logframe je v podstatě tabulka o čtyřech sloupcích a 4 řádcích, ve kterých je možné shrnout klíčové elementy projektového záměru. Hlavním účelem je propojit cíle projektu se vstupy, procesy a požadovanými výstupy, které jsou nezbytné k realizaci projektu. Matice logických vazeb je uspořádána podle vertikální a horizontální osy. Vertikální logika matice obsahuje hlavní cíl, specifické cíle, výstupy a aktivity projektu. Horizontální dimenze odráží potřebu detailního plánování monitoringu pomocí objektivně ověřitelných indikátorů, způsobů ověření a významných rizik a předpokladů.

1.5.3 Mechanismus čerpání finančních prostředků

1.5.3.1 Popis procesu pro žadatele o finanční podporu grantových projektů

Čerpání finančních prostředků je proces jak časově tak věcně na sebe navazujících činností. Prvním a zásadním krokem je poznání a identifikování potřeb, kterých chce daný podnik dosáhnout. Velmi důležité je to, že tyto potřeby musí být v souladu s danými opatřeními vybraných operačních programů, tedy s příslušnou výzvou.

Výzvou rozumíme „Výzva k předkládání žádostí o finanční podporu v rámci OP“. Tuto výzvu vyhlašuje vždy vyhlašovatel, řídicí orgán pomocí zprostředkujícího subjektu⁷⁰.

⁷⁰ MAREK, Dan, KANTOR, Tomáš. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 1. vyd. Brno : Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal, 2007. s. 56

Tabulka č. 8: Řídící orgány a zprostředkující subjekty vybraných operačních programů

Operační program	Průmysl a podnikání	Společný regionální OP	Rozvoj venkova a multifunkčních zemědělství	Rozvoj lidských zdrojů	Jednotný programový dokument pro cíl 3
Řídící orgán	MPO	MMR	MZ-oddělení 4060	MŠMT, MPSV, MPO, Nadace rozvoje občanské společnosti	MPSV
Zprostředkující subjekt	Agentura CzechInvest	Centrum pro regionální rozvoj ČR	Platební agentura-Státní zemědělský intervenční fond	Správa služeb zaměstnanosti, CzechInvest, MŽP, MMR	Správa služeb zaměstnanosti, Magistrát města Praha, Nadace rozvoje občanské společnosti

Zdroj:vlastní zpracování dle www.mpo.cz, www.mmr.cz, www.mpsv.cz, www.msmt.cz

Výzvy jsou uskutečňovány v jednotlivých kolech. Pro jedno opatření může být tedy vyhlášeno více výzev identického obsahu, jsou však uskutečňovány v jiném období. Veškeré výzvy a projekty vyhlášené řídicími orgány skrz zprostředkující subjekty lze najít na internetových stránkách Dotace EU.

Obsahem výzvy se rozumí:

- identifikace výzvy,
- identifikace programu a oblasti podpory,
- podporované aktivity, typy činností,
- cílové skupiny,
- typy projektů,
- vymezení žadatelů o finanční podporu,
- omezení výše finanční podpory,
- míra podpory,

- výdaje na nákup služeb,
- kritéria věcného hodnocení
- specifická kritéria – kritérium inovativnosti, míra realizace projektu, forma podpory, doba trvání projektu, monitorování projektu, způsobilé výdaje projektu, nepřímé náklady, křížové financování, termíny výzvy, způsob výběru projektů, účast v dalších projektech a žádostech o podporu z veřejných zdrojů, předložení žádosti o finanční podporu
- požadované přílohy⁷¹.

Rozhodne-li se společnost napsat a podat návrh projektu pro grantová schémata příslušného operačního programu, musí myslet na to, že jeden projektový návrh lze podporovat pouze jednou z veřejných prostředků. Znamená to tedy, že nelze přijmout finanční prostředky na stejný projekt např. z OP LLZ a současně ze SROP.

Počáteční fázi přípravy projektu znamená stanovení záměru, který je výsledkem analýzy, studie definující potřeby či zájmy a pro vyřešení je vhodný projektový přístup. Obsah projektu musí jednoznačně odpovídat směru a cílům zvoleného opatření a příslušné výzvě k podávání žádosti. Dále se musí ověřit, zda je žadatel a jeho partneři oprávněni žádat o finanční podporu. Je třeba ověřit také plánované náklady, jelikož pouze uznatelné náklady lze hradit z veřejných prostředků.

Při přípravě každého projektu se musí respektovat horizontální témata stanovená pro OP. Tyto informace týkající se projektů jsou platné pro všechny operační programy. Další jednotlivé náležitosti, které nesmí chybět jsou uvedeny v konkrétní výzvě nebo na internetových stránkách řídicích orgánů.

Předložení samotné žádosti o finanční prostředky předchází uveřejnění výzvy k podání žádostí o finanční podporu na grantový projekt v rámci grantového schématu. Samotná žádost se předkládá v českém jazyce a na předepsaném formátu, který je blíže specifikován ŘO. Žádost by měla být vyplněna co nejsrozumitelněji, což přispívá k usnadnění jejího hodnocení⁷².

⁷¹ PŘICHYSTAL, Aleš. *Kuchařka pro žadatele z fondů EU : aneb jak uvařit dobrý projekt*. 1. vyd. [s.l.] : VEGA-L, 2008. s. 56-58

⁷² *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. Praha : Eurion, o.s., 2007. Projektové řízení a projektový cyklus s. 238-245

Hodnocení pak probíhá ve třech etapách, a to:

- posouzení formálních náležitostí,
- posouzení přijatelnosti,
- věcné hodnocení projektu.

Hodnocení je prováděno konečným příjemcem. *„Konečný příjemce určený k administraci grantové ho schématu spravuje grantová schémata a je zodpovědný za výběr, monitorování plateb, kontrolu a hodnocení grantových projektů, musí zabezpečit, aby finanční prostředky byly vydány v souladu se stanovenými pravidly, poskytuje základní informace žadatelům o získání finanční podpory a poradenství příjemcům dotace“*⁷³

Konečný příjemce vypracuje rozhodnutí o poskytnutí dotace, resp. návrh smlouvy o financování projektu, na základě výsledků výběru projektu.

1.5.3.2 Popis procesu pro příjemce finanční podpory grantových projektů

Žadatelé, kteří byli úspěšní, musí zahájit svůj projekt dle stanovené lhůty, nejčastěji bývá tato lhůta do 30 dní. Projekt musí být ukončen do doby stanovené rozhodnutím o poskytnutí dotace.

Rozhodnutí o poskytnutí dotace obsahuje:

- stanovení výše finanční podpory,
- podmínky při neplnění cílů (poskytovatel si zpravidla vyhrazuje právo pozastavit platby v případech, kdy příjemce nerealizuje projekt v souladu se smluvními podmínkami)
- způsob proplácení plateb (ty jsou propláceny na samostatný účet určený pouze pro účely projektu, je uplatňován systém zálohových plateb, pokud není pro jednotlivá opatření určeno jinak)
- průběžné platby jsou propláceny na základě žádosti, ke které jsou přikládány kopie účetních dokladů a monitorovací zprávy, a to do výše 25%, není-li stanoveno jinak⁷⁴.

⁷³ Příručka pro žadatele o finanční podporu grantových projektů, MPSV, 2005, str. 15

⁷⁴ *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. Praha : Eurion, o.s., 2007. Monitoring a hodnocení projektů a programů s. 489-498

Příjemce podpory má povinnost vést přesné a pravidelné záznamy o průběhu projektu. Musí také zpřístupnit ke kontrole tyto dokumenty. Poskytování podpory pro realizaci projektů musí být dostatečně zviditelněné a propagováno.

ZÁVĚR

Financování projektů z fondů Evropské unie je aktuálním tématem. V mnoha případech mohou dotace či granty subjektům pomoci při financování jejich záměrů.

Žijeme v době je kladen velký důraz na vzdělávání zaměstnanců. Firmy spatřují svou konkurenční výhodu především v tom, mají-li zaměstnance, kteří jsou ochotni rozšiřovat své znalosti, které posléze mohou uplatnit v konkurenčním boji. Proto se snaží svým zaměstnancům poskytnout takové programy, které je naučí novým věcem či zdokonalí ve stávajících znalostech a ti je poté budou moci uplatnit v praxi. Současná finanční krize však ovlivňuje rozhodování firem v každé oblasti, kde vynakládají své finanční prostředky, a tedy i u vzdělávacích aktivit pro zaměstnance. Vstupem České republiky do Evropské unie vznikly subjektům působícím v naší republice bohaté možnosti pro získání dotací a grantů na projekty zabývající se vzděláváním svých zaměstnanců. Pokud o ně budou umět společnosti správně požádat a využít je ve svůj prospěch, podstatným způsobem to může zvyšovat jejich konkurenceschopnost.

Cílem této diplomové práce bylo navržení projektu a vypracování žádosti o finanční prostředky z fondu EU pro neziskovou organizaci - dotčený subjekt.

První, teoretická část práce je zaměřena na poznatky o regionální a strukturální politice, cíle kterých musí být dosaženo v období 2007-2013, a principy regionální politiky, které musí být dodržovány. V této části jsem se dále zaměřila na charakteristiku jednotlivých fondů EU a jejich porovnání s obdobím v letech 2004-2006. Jelikož však prostředky pro vzdělávání plynou z Evropského sociálního fondu, upřednostnila jsem především strategické dokumenty - operační programy, které zapadají do čerpání dotací a grantů z fondu ESF. V závěru této kapitoly jsem se věnovala finančním a ekonomickým aspektům programů a projektů, teoretické části přípravě a řízení projektu.

Ve druhé, analytické části jsem se zaměřila především na subjekt. V úvodu jsem představila, o jakou organizaci se jedná a jaký je její hlavní cíl a záměr. Provedla jsem analýzu finanční situace dotčeného subjektu. Pro vypracování konkrétního projektu je důležité znát, zda již dotčený subjekt má z takovýmto procesem zkušenosti.

Vypracovala jsem stručné návrhy možností jednotlivých projektů, které vůbec pro takovou organizaci v oblasti vzdělávání existují a dále na základě informací nejen od prezidenta, viceprezidenta a tajemníka dotčeného subjektu, ale i celého Prezidia. Dalším výstupem této části mé práce je specifikace zadání projektu. Na závěr této kapitoly bylo zjištěno, že existují zdroje pro zavedení projektu.

Ve třetí, návrhové části jsem se již zabývala konkrétním projektem pro dotčený subjekt. Na základě specifických požadavků vedení dotčeného subjektu jsem zpracovala projektovou fiš, která byla podkladem pro zpracování projektové žádosti. Nejdůležitější částí mé diplomové práce bylo navrhnout projektovou žádost, ve které jsou popsány všechny jednotlivé kroky projektu, který by se měl uskutečnit ve druhé polovině příštího roku. Projektová žádost je již schválena prezidentem dotčeného subjektu a na společném zasedání Prezidia 8.6.2009 bude schválena všemi členy. Po celkovém navržení žádosti jsem v práci nastínila specifikaci následných kroků a v závěru práce jsem ověřila, že projekt bude splňovat všechna kritéria daná zadáním.

SEZNAM LITERATURY

Publikace

- [1] DUBEN, R. *Neziskový sektor v ekonomice a společnosti*. 1. vydání. Praha: Kodex Bohemia. 1996. 376 s. ISBN 80-85963-19-1
- [2] HAD, M., STACH, S., URBAN, L. *Česká republika v Evropské unii členství, přínosy, výzvy*. Praha: Linde, 2006. 200 s. ISBN 80-7201-611-3.
- [3] CHVOJKOVÁ, A., KVĚTOŇ, V. *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007 - 2013*. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s., 2007. 183 s. ISBN 978-80-86684-43-7.
- [4] KOTLER, P., KELLER, L.K. *Marketing a management*. 12. vyd. Praha: Grada publishing,a.s., 2007. 788 s. ISBN 978-80-247-1359-5.
- [5] KÖNIG, P., LACINA, L. *Rozpočet a politiky Evropské unie*. Praha: C.H. Beck, 2004. 374 s. ISBN 80-7179-846-0.
- [6] MAREK, D., KANTOR, T.. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 1. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal, 2007. 210 s. ISBN 978-80-87029-13-8.
- [7] MLATEČKOVÁ, J. *Příprava projektu: určeno pro další vzdělávání pracovníků výzkumu a vývoje*. Ostrava: [s.n.], 2006. 153 s.
- [8] ONDŘEJ, J., PLCHOVÁ, B., ABRHÁM, J., Pulgret, M. *Ekonomické a právní aspekty podnikání v Evropské unii*. Praha: C. H. Beck, 2007. 366 s. ISBN 978-80-7179-558-2.
- [9] PAVLÁK, M. *Lidské zdroje a fondy EU. Evropský sociální fond jako nástroj spolufinancování projektů v oblasti rozvoje lidských zdrojů*. 2. vydání. Praha: ASPI, a. s. 2006. 128 s. ISBN 80-7357-139-0
- [10] POLÁK, M., MARINOVIČOVÁ, D., LANDA, M. *Finance a financování výzkumných projektů*. [s.l.] : [s.n.], 2008. 87 s.
- [11] PŘICHYSTAL, A. *Kuchařka pro žadatele z fondů EU : aneb jak uvařit dobrý projekt*. 1. vyd. [s.l.] : VEGA-L, 2008. 156 s. ISBN 978-80-86757-94-0.
- [12] REKTOŘÍK, J. *Ekonomika a řízení neziskových organizací* 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita. 1998. 128 s. ISBN 80-210-1810-0

- [13] VILAMOVÁ, Š. *Čerpáme finanční zdroje Evropské unie : praktický průvodce*. 1. vyd. Praha : GRADA Publishing, a.s., 2005. 200 s. ISBN 80-247-1194-X.
- [14] VILAMOVÁ, Š. *Jak získat finanční zdroje Evropské unie*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a. s. 2004. 196 s. ISBN 80-247-0828-0

Zahraniční publikace

- [15] BOLLEN, F., HARTWIG, I., NICOLAIDES, P. *EU Structural Funds beyond Agenda 2000 – Reform and Implications for Current and Future Member States*. European Institute of Public Administration, 2000. 213 s. ISBN 90-6779-142-3.
- [16] CRAIG, P., DE BÚRCA, G. *EU Law (Texts, Cases and Materials)*. 4. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2008. 1148 s. ISBN 97-801992-738-98.
- [17] EVANS, A. *The EU Structural Funds*. Oxford: Oxford University Press, 1999. 348 s. ISBN 0-19-826828-9.
- [18] SALAMON, L.M., ANHEIER, H.K. *Defining the nonprofit sector: A cross-National Analysis* 1. vydání. Manchester University Press. 1997. 300 s. ISBN 07190-4901-6

Příručky

- [19] *Abeceda fondů Evropské unie 2007 - 2013*. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007. 29 s.
- [20] *Evropský sociální fond : 50 let investic pro lidi*. Lucemburk : Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, c2007. 54 s. ISBN 978-92-79-03353-7.
- [21] Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Evropský sociální fond 2007 - 2013 : Nové operační programy klíčovou dírkou*. 1. vyd. Praha : MPSV ČR, 2007. 20 s. ISBN 978-80-86878-57-7
- [22] *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. Praha : Eurion, o.s., 2007. Rámec politiky hospodářské a sociální soudržnosti, s. 2-8.
- [23] *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. Praha : Eurion, o.s., 2007. Programové dokumenty v ČR pro období 2007-2013, s. 9-122
- [24] *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. Praha : Eurion, o.s., 2007. Projektové řízení a projektový cyklus s. 123-219.

- [25] *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. Praha : Eurion, o.s., 2007. Identifikace projektového záměru a jeho vazba na programové dokumenty s. 220-290.
- [26] *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. Praha : Eurion, o.s., 2007. Matice logického rámce, s. 291-305
- [27] *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. Praha : Eurion, o.s., 2007. Finanční a ekonomické aspekty programů a projektů, s. 306-406.
- [28] *Strukturální fondy a projekty v období 2007-2013*. Praha : Eurion, o.s., 2007. Monitoring a hodnocení projektů a programů s. 407-555

Internetové zdroje

- [29] *Businessinfo : Fondy Evropské unie a politika hospodářské a sociální soudržnosti* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj, [cit. 2009-11-3]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zdroje-financovani-z-eu/fondy-evropske-unie-a-politika/1000522/15931/>>.
- [30] *Businessinfo: Regionální a strukturální politika* [online]. CzechTrade, 1997-2009 [cit. 2009-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/regionalni-a-strukturalni->
- [31] *Europan Commission: European social fund: The European Social Fund in the Czech Republic, 2007-2013* [online]. European social fund, 2000-2009 [cit. 2009-03-10]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/employment_social/esf/members/cz_en.htm>.
- [32] *Euroactive:Evropský fond regionálního rozvoje(ERDF)* [online]. EU Media, s. r. o., 2004-2009 [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.euractiv.cz/index.php?id=evropsky-fond-regionalniho-rozvo>>. ISSN 1803-2486.
- [33] *Euroactive:Kohézní fond(KF)* [online]. EU Media, s. r. o., 2004-2009 [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: < <http://www.euractiv.cz/kohezni-fond>>. ISSN 1803-2486.
- [34] *Euroskop : Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)* [online]. Vláda ČR, c2008 [cit. 2009-02-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8632/sekce/zemedelstvi---eafrd/>>.

- [35] *Evropský sociální fond ČR : Evropský sociální fond ČR* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, c2008 [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr>>.http://fse1.ujep.cz/materialy/KRLR_srein_EUstrukturaaregionpolitika.pdf
- [36] *Finanční prostředky z evropských fondů pro NNO* [online]. 1. Praha : Vláda ČR, 2009 , 23.3.2009 [cit. 2009-04-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnno/prostredky-z-evropskych-fondu/financni-prostredky-z-evropskych-fondu-pro-nno-26332/>>.
- [37] *OP Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ)* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2008 [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz>>.
- [38] *Regionální politika - Inforegio : Nástroj předvstupní pomoci (NPP)* [online]. 2003 , 08-04-2009 [cit. 2009-04-10]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/ipa/index_cs.htm>.
- [39] *Strukturální fondy EU : Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj, [2008] [cit. 2009-02-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/opvpk>>.

Legislativa Evropské unie

- [40] Smlouva o založení Evropských Společenství.
- [41] Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 o obecných ustanoveních o strukturálních fondech.
- [42] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1261/1999 o Evropském fondu pro regionální rozvoj .
- [43] Nařízení Komise (ES) č. 438/2001 kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1260/1999, pokud jde o řídicí a kontrolní systémy pro pomoc poskytovanou ze strukturálních fondů.
- [44] Nařízení Komise (ES) č. 1145/2003 kterým se mění nařízení (ES) č. 1685/2000 pokud jde o pravidla způsobilosti pro spolufinancování strukturálními fondy.

- [45] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení (ES) č. 1783/1999.
- [46] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1081/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení (ES) č. 1784/1999.
- [47] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS).
- [48] Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1992.
- [49] Nařízení Rady (ES) č. 1084/2006 ze dne 11. července 2006 o Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1164/94.
- [50] Nařízení Rady (ES) č. 1085/2006 ze dne 17. července 2006, kterým se zřizuje nástroj předvstupní pomoci.
- [51] Nařízení Komise (ES) č. 1828/2006 ze dne 8. prosince 2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k Nařízení Rady (ES) š. 1083/2006 o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj.

Legislativa České republiky

- [52] Ústavní zákon č. 1/ 1993 Sb.
- [53] Ústavní zákon č. 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb.
- [54] Zákon číslo 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.
- [55] Zákon číslo 129/2000 Sb., o krajích.
- [56] Zákon číslo 128/2000 Sb., o obcích.
- [57] Zákon číslo č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.

- [58] Zákon číslo 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů.
- [59] Zákon číslo č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.
- [60] Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů.
- [61] Zákon č.6/1993 Sb., o České národní bance.
- [62] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.
- [63] Usnesení vlády ČR č. 707/1998 Sb.
- [64] Usnesením vlády ČR č. 175/2006 k Návrhu Národního rozvojového plánu české republiky na léta 2007 – 2013 zřizuje řídicí orgány pro všechny OP.
- [65] Usnesení vlády č. 61/2007 o pravidlech způsobilých výdajů pro programy spolufinancované ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti na programové období 2007 – 2013.

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 : Změny ve struktuře cílů a finančních nástrojů

Tabulka č. 2: Členění fondů EU

Tabulka č. 3: Finanční alokace OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (v mil.€)

Tabulka č. 4: Finanční alokace OP Lidské zdroje a zaměstnanost (v mil.€)

Tabulka č. 5: Finanční alokace OP Praha - Adaptabilita (v mil.€)

Tabulka č. 6 :Finanční plán na období 2007 – 2013 (v EUR)

Tabulka č. 7 : Typy projektů a postup jejich výběru a implementace

Tabulka č. 8: Řídící orgány a zprostředkující subjekty vybraných operačních programů

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Přehled operačních programů v období 2007-2013

Obrázek č. 2: Obecný projektový cyklus

Obrázek č. 3: Projektový cyklus a související aktivity

Obrázek č. 4: SWOT analýza

SEZNAM ZKRATEK

B/C ration	- poměr výnosů a nákladů
CBA	- Analýza nákladů a užítku
C.F.E.	-Confédération Fiscale Européenne
ČR	- Česká republika
DPČ	- dohoda o pracovní činnosti
DPH	- daň z přidané hodnoty
DPP	- dohoda o provedení práce
EAFRD	- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAGGF	- Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond
EFF	- Evropský rybářský fond
EQUAL	- nástroj na dosažení cílů Evropské strategie zaměstnanosti
ERDF	- Evropský fond pro regionální rozvoj
ES	- Evropské společenství
ESF	- Evropský sociální fond
EU	- Evropská unie
EUSF	- Fond solidarity
FIFG	- Finanční nástroj pro řízení rybolovu
HK	- Hospodářská komora
HSS	- Hospodářská a sociální soudržnost
INTERREG	- iniciativa Společenství
IPA	- Instrument for Pre-accession Assistance
IRR	- vnitřní výnosové procento
ISPA	- Předsvtupní fond EU - spolufinancování projektů v dopravě a životním prostředí
JASPERS	- Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech
JEREMIE	- Společné evropské zdroje pro mikropodniky až střední podniky
JESSICA	- Společná evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí
KF	- Kohézní fond
LEADER+	- program pro období 2004-2006

LFA	- matice logického rámce
MMR	- ministerstvo místního rozvoje
MPO	- ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	- ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	- ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
MZ	- ministerstvo zdravotnictví
MŽP	- ministerstvo životního prostředí
NPV	- čistá současná hodnota
OP	- operační program
OP LZZ	- operační program lidské zdroje a zaměstnanost
OP PA	- operační program Praha-Adaptabilita
OP VaV	- operační program Výzkum a vývoj
OP VK	- operační program Vzdělávání a konkurenceschopnost
OSVČ	- osoba samostatně výdělečně činná
PHARE	- předvstupní fond EU
PO	- právnická osoba
ŘO	- řídicí orgán
SAPARD	- předvstupní fond EU
SF	- strukturální fondy
SR	- státní rozpočet
SŠ	- střední škola
URBAN	- projekt na řešení městské obnovy
VOŠ	- vyšší odborná škola